

et discite à me quia mitis sum et humilis corde, et invenistis requiem animabus vestris.

Marc. c. 9, v. 49: *Habete in vobis sals, et pacem habete inter vos.*

Luc. c. 1, v. 7: *Illuminare his qui in tenebris et in umbrâ mortis sedent, ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.*

Luc. c. 2, v. 13, 14: *Et subito facta est cum angelo multitudo militiæ coelestis, laudantium Deum, et dicentium: Gloria in altissimis Deo, et in terrâ pax hominibus bonæ voluntatis.*

Luc. c. 24, v. 36: *Dùm autem hæc loquuntur, stetit Jesus in medio eorum, et dixit eis: Pax vobis.* Et Joan. c. 20, v. 19, 21, 26.

Joan. c. 14, v. 27: *Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis, non quomodò mundus dat, ego do vobis.*

Joan. c. 16, v. 33: *Hæc locutus sum vobis, ut in me pacem habeatis.*

Act. c. 10, v. 36: *Verbum misit Deus filiis Israel, annuntians pacem per Jesum Christum.*

Rom. c. 1, v. 17: *Gratia vobis et pax à Deo patre nostro, et Domino Jesu Christo.* Et Rom. c. 2, v. 10, et 1 Cor. c. 1, v. 3, et 2 Cor. c. 1, v. 2, et Gal. c. 1, v. 3, et Eph. c. 1, v. 2, et c. 6, v. 23, et Phil. c. 1, v. 2, et Col. c. 1, v. 3, et 4 Thess. c. 1, v. 2, et 2 Thess. c. 1, v. 2, et 1 Tim. c. 1, v. 2, et 2 Tim. c. 1, v. 2, et Tit. c. 1, v. 4, et Philim. c. 5, et 4 Petr. c. 1, v. 2, et 2 Petr. c. 1, v. 2, et 2 Joan. c. 3, et 3 Joan. c. 14, et Jud. c. 2, et Apoc. c. 1, v. 4.

Rom. c. 5, v. 1: *Justificati ergo ex fide, pacem habeamus ad Deum per Dominum nostrum Jesum Christum.*

Rom. c. 10, v. 15: *Quomodò verò prædicabunt, nisi mittantur? sicut scriptum est: Quàm speciosus pedes evangelizanum pacem, evangelizanum bona!*

Rom. c. 12, v. 14 et seq.: *Benedicite et nolite maledicere... nulli malum pro malo reddentes... si fieri potest, quod ex vobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes.*

Rom. c. 14, v. 17, 19: *Non est enim regnum Dei esca et potus, sed justitia, et pax, et gaudium in Spiritu sancto... Itaque quæ pacis sunt sectentur.*

Rom. c. 15, v. 15: *Deus autem spem repleat vos omni gaudio et pace in credendo.*

1 Cor. 7, v. 15: *In pace autem vocavit nos Deus.*

2 Cor. c. 13, v. 11: *De cætero, fratres, gaudete, perfecti estote, exhortamini, idem sapite, pacem habete, et Deus pacis et dilectionis erit vobiscum.*

Gal. c. 6, v. 15, 16: *In Christo enim Jesu, neque circumcisio aliquid valet, neque præputium, sed nova creatura. Et quicumque hanc regulam secuti fuerint, pax super illos, et misericordia, et super Israel Dei.*

Eph. c. 2, v. 17: *Et veniens evangelizavit pacem vobis, qui longè fuistis, et pacem istis qui propè.*

Eph. c. 4, v. 4 et seq.: *Obsecro itaque vos, ego vinculus in Domino, ut dignè ambuletis vocatione quæ vocatis estis... solliciti servari unitatem spiritus in vinculo pacis.*

Eph. c. 6, v. 14, 15: *Stare ergo succintis lumbis*

vestros, et induti loriceam justitiæ, et calcatei pedes in præparatione Evangelii pacis.

Col. 3, v. 15: *Et pax Christi exsulet in cordibus vestris, in quâ et vocati estis in uno corpore.*

2 Thess. c. 1, v. 6, 7: *Si tamen justum est apud Deum retribuere tribulationem istis qui vos tribulant, et vobis qui tribulamini, requiem nobiscum in revelatione Domini Jesu.*

2 Thess. c. 3, v. 16: *Ipsæ autem Domini pacis det vobis pacem sempiternam in omni loco.*

2 Tim. c. 2, v. 22: *Sectare verò justitiam, fidem, charitatem, et pacem cum istis qui invocant Dominum de corde puro.*

Hebr. c. 5, v. 18: *Quibus autem juravit non introire in requiem ipsius, nisi illis qui increduli fuerint.*

Hebr. c. 4, v. 5 et seq.: *Ingrediemur enim in requiem qui credidimus, quemadmodum dixit: Sicut juravi in ira meâ, si introibunt in requiem meam... Festinemus ergo ingredi in illam requiem.*

Hebr. c. 12, v. 14: *Pacem sequimini cum omnibus, et sanctimoniam, sine quâ nemo videbit Deum.*

1 Petr. c. 3, v. 10, 11: *Qui enim vult vitam diligere, et dies videre bonos, inquirat pacem, et sequatur eam.*

CAPUT LXV.

JESUS BELLATOR ET VICTOR.

Num. c. 24, v. 14: *Orietur stella ex Jacob, et surget virga de Israel, et percutiet duces Moab, vastabitque omnes filios Seth.*

Psal. c. 44, v. 3 et seq.: *Speciosus formâ præ filiis hominum; diffusa est gratia in labiis tuis, propterea benedixit te Deus in æternum. Accingere gladio tuo super femur tuum, potentissimus... Sagittæ tuæ actæ; populi sub te cadent, in corda inimicorum regis.*

Psal. 109, v. 5 et seq.: *Dominus à dextris tuis, confregit in die iræ suæ reges; judicabit in nationibus, implebit ruinas; conquassabit capita in terrâ multorum; de torrente in viâ bibet, propterea exaltabit caput.*

Isa. c. 8, v. et seq.: *Et dixit Dominus ad me: Sume tibi librum grandem et scribe in eo stylo hiansis: voca locier spolia detrahe, cid prædare. Et adhibui mihi testes fideles, Uriam sacerdotem, et Zachariam, filium Barachie; et accessi ad prophetismum, et concepi, et peperit filium, et dixit Dominus ad me: Voca nomen ejus: Accelera spolia detrahere, festina prædari, quia antequam sciat puer vocare patrem suum et matrem suam, auferetur fortitudo Damasci, et spolia Samarie coram rege Assyriorum.*

Isa. c. 11, v. 4, 5: *Percutiet terram virgâ oris sui, et spiritu labiorum suorum interficiet impium; et erit justitia cingulum lumborum ejus, et fides cinctorium renum ejus.*

Isa. c. 44, v. 2: *Quis suscitavit ab oriente Justum, vocavit eum ut sequeretur se? dabit in conspectu ejus gentes, et reges obtinebit? dabit quasi pulverem gladio ejus, sicut stipulam vento raptam arcui ejus?*

Isa. c. 42, v. 15: *Dominus sicut fortis egredietur,*

sicut tur præliator suscitabit scutum; vociferabitur et clamabit; super inimicos suos confortabitur.

Isa. c. 49, v. 1, 2: *Dominus ab utero vocavit me; de ventre matris meæ recordatus est nominis mei; et posuit os meum quasi gladium acutum. In umbrâ manuum suarum protegit me, et posuit me sicut sagittam electam; in pharetrâ suâ abscondit me.*

Isa. c. 66, v. 15, 16: *Eccè Dominus in igne veniet, et quasi turbo quadrigæ ejus reddere in indignatione furorom suum, et inceptionsuam in flamma ignis, quia in igne Dominus adjudicabit, et in gladio suo ad omnem carnem, et multiplicabuntur interfecti à Domino.*

Jerem. c. 12, v. 12: *Gladius Domini decorabit ad extremum terræ usque ad extremum ejus: non est pax universæ carni.*

Joel. c. 2, v. 11: *Et Dominus dedit vocem suam ante faciem exercituum sui, quia multa sunt nimis castra ejus, quia fortis et patientia verbum ejus: magnus enim dies Domini, et terribilis valde; et quis sustinebit eum?*

Hab. c. 3, v. 8 et seq.: *Qui ascendes super equos tuos, et quadrigæ tuæ salvatio, suscitans suscitabis arcum tuum... Sol et luna steterunt in habitaculo suo, in luce sagittarum tuarum; ibunt in splendore fulgurantis hasta tuæ. In fremitu conculeabis terram, in furore obstupescies gentes; egressus es in salutem populi tui, in salutem cum Christo tuo.*

Zach. c. 9, v. 11 et seq.: *Tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti victos tuos de lacu, in quo non est aqua. Convertimini ad munitionem vinceti spem; hostiæ quoque annuntians duplicia reddam tibi. Quoniam extendi mihi Judam quasi arcum, implevi Ephraim, et suscitavi filios tuos Sion; super filios tuos, Græciâ, et posui te quasi gladium fortium. Et Dominus Deus super eos videbitur, et exiit ut fulgur jaculum ejus; et Dominus Deus in tubâ canet, et vadet in turbine austris. Dominus exercituum proteget eos; et devorabunt, et subjicient lapidibus fundæ, et bibentes inebriabuntur quasi à vino, et replentur ut pluvial et quasi cornua altaris. Et salvabit eos Dominus Deus eorum in die illâ, ut gregem populi sui.*

Math. c. 10, v. 34: *Nalite arbitrari quia pacem venerim mittere in terram; non veni pacem mittere, sed gladium. Veni enim separare hominem adversus matrem suam, et nurum adversus socrum suam; et inimici hominis, domestici ejus.* Et Luc. c. 12, v. 49, 51.

Math. c. 26, v. 52, 53: *Tunc ait illi Jesus... An putas quia non possum rogare Patrem meum, et exhibebit mihi modo plusquam duodecim legiones angelorum?*

Luc. c. 22, v. 38: *Dixit ergo eis: Sed nunc qui habet sacculum, tollat, similiter et peram; et qui non habet, vendat tunicam suam et emat gladium.*

Joan. c. 16, v. 33: *In mundo pressuram habebitis; sed confidite, ego vici mundum.*

Rom. c. 6, v. 15: *Sed neque exhibeatis membra vestra, arma iniquitatis peccato; sed exhibete vos Deo,*

tanquam ex mortuis viventes, et membra vestra arma justitiæ Deo.

Rom. c. 15, v. 12: *Nox processit, dies autem appropinquavit. Abjiciamus ergo opera tenebrarum, et induamur arma lucis.*

2 Cor. c. 6, v. 4 et seq.: *Sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos, sicut Dei ministros, in multâ patientiâ... in verbo veritatis, in virtute Dei, per arma justitiæ, à dextris et à sinistris.*

2 Cor. c. 10, v. 5 et seq.: *In carne enim ambulantes, non secundum carnem militamus. Nam arma militiæ nostræ non carnalia sunt, sed potentia Deo ad destructionem munitionum, consilia destruentes, et omnem altitudinem extolgentem se adversus scientiam Dei, et in captivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi, et in promptu habentes ulcisci omnem inobedientiam, cum impleta fuerit vestra obedientia.*

Eph. c. 6, v. 11 et seq.: *Induite vos armaturam Dei, ut possitis stare adversus insidias diaboli, quoniam non est nobis calluctatio adversus carnem et sanguinem, sed adversus principes et potestates, adversus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiæ in caelestibus. Propterea accipite armaturam Dei, ut possitis resistere in die malo, et in omnibus perfecti stare. Stare ergo succintis lumbos vestros in veritate, et induti loriceam justitiæ, et calcatei pedes in præparatione Evangelii pacis; in omnibus sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere; et galeam salutis assumite, et gladium spiritus, quod est verbum Dei.*

1 Tim. c. 1, v. 18: *Hoc præceptum commendo tibi, fili Timothee, secundum præcedentes in te prophetas, ut milites in illis bonam militiam.*

2 Tim. c. 2, v. 4, 5: *Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus, ut ei placeat cum se probavit; nam et qui certat in agone, non coronatur nisi legitime certaverit.*

Apoc. c. 1, v. 16: *Et de ore ejus gladius utraqû parte acutus eribat.*

Apoc. c. 2, v. 12 et seq.: *Et angelo Pergami Ecclesie scribe: Hæc dicit qui habet rhinophanem utraqû parte acutum... Habes et tu tenentes doctrinam Nicolaitarum; similiter paventiam age, si quominus veniam tibi cito, et pugnabo cum illis in gladio oris mei.*

Apoc. c. 19, v. 11 et seq.: *Et vidi caelum apertum, et ecce equus albus, et qui sedebat super eum, vocabatur Fidelis et Verax, et cum justitiâ judicabit et pugnabit, et vestitus erat veste aspersâ sanguine, et vocatur nomen ejus Verbum Dei. Et exercitus qui sunt in caelo, sequentur eum in equis albis, vestiti lysisina albo et nundo; et de ore ejus procedit gladius ex utraqû parte acutus, ut in ipso percutiat gentes, et ipse reget eas in virgâ ferrea, et ipse calcet torcular vini furoris iræ Dei omnipotentis... et cæteri occisi sunt in gladio sedentis super equum, qui procedit de ore ipsius, et omnes aves saturate sunt carnis eorum.*

Jesum pacificum esse supra ostendimus; hic cum exhibemus bellatorem, nec nobiscum tamen ipsi pu-

gnamus, allegorica modò adhibetur interpretatio. Quod quo jure fiat, sanè quàm egregiè demonstrat Isaias, cùm ait de puero, qui Messias typus est: *Et dixit Dominus ad me: Voca nomen ejus: Accelera spolia detrahere, festina predari, quia antequàm sciat puer vocare patrem suum, et matrem suam, auferetur fortitudo Damasci, et spolia Samarie: coram rege Assyriorum.* Quæ sic pulchrè interpretatur Tertullianus, lib. 3 adv. Marc. cap. 15. Ante est inspicias etatis demonstrationem, et hominem jam Christum exhibere possit, nedàm imperatorem. Scilicet vagitu ad arma esset convocaturus infans, et signa belli, non tuba, sed crepitacillo daturus; nec ex equo, vel de curru, vel de muro, sed de nutricis aut gerule suæ collo, sive dorso hostem destinaturus; atque ita Damascum et Samariam pro manibus subacturus. Demùm sententiam huius verbi concludit: Enimverò si nusquam hoc natura concedit, ante militare quàm vivere, ante virtutem Damasci sumere, quàm patris et matris vocabulum nosse, sequitur ut figurata promissio videatur. Subjicit alia deinde multa, paritque his apud eum alibi reperias (contr. Jud. cap. 9), quibus quod addam, nihil habeo. Allegoriam præterea demonstrant et hæc Isaiæ cap. 11, v. 4, 5: *Percutiet terram virgâ oris sui, et spiritu laborum suorum interficiet impium; et erit justitia cingulum lumborum ejus, et fides cinctorium renum ejus.* Et arma quibus bellum gerit Christus, verba, spiritus, justitia, et fides. Hinc Paulus ad Corinthios 2, c. 10, v. 5 et seq.: *In carne ambulantes, non secundum carnem militamus; nam arma militiæ nostræ carnalia sunt; et ad Ephesios c. 6, v. 11 et seq.: Induite vos armaturam Dei, ut possitis stare adversus insidias diaboli, quoniam non est nobis collectatio adversus carnem et sanguinem, sed adversus principes et potestates, adversus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualis nequitiæ in celestibus. Tùm arma recenset quibus geri vult iniquissimi bellum; nempe loriceam justitiæ, scutum fidei, galeam salutis, et gladium spiritus.*

CAPUT LXVI.

JESUS LAPIS, FUNDAMENTUM, MONS.

Psalm. 117, v. 22: *Lapidem quem reproboverunt edificantes, hic factus est in caput anguli.*
Isa. c. 8, v. 15, 14: *Dominum exercituum, ipsum sanctificavit; ipse pavet vester, ipse terror vester. Et erit vobis in sanctificationem, in lapidem autem offensionis, et in petram scandali duabus domibus Israel et in laqueum, et in ruinam habitantibus Jerusalem. Et offendent eis ex plurimi, et cadent, et conterentur, et irretientur, et capiuntur.*
Isa. c. 22, v. 16, 18: *Idcirco hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego mittam in fundamentis Sion lapidem probatum, angularem, pretiosum, in fundamento fundamentum, qui crediderit non festinet... Et delebitur fons vestrum cum morte, et pactum vestrum cum inferno non stabit.*

Dan. c. 2, v. 34 et seq.: *Videbitis ita, donec abscessus est lapis de monte sine manibus, et percussit statum*

in pedibus ejus ferreis et scilicet et comminuit eos. Tunc contrita sunt pariter, ferrum, testa, aes, argentum et aurum, et reducta quasi in favillam æstivæ areæ, quæ rapta sunt vento; nullusque locus inventus est eis; lapis autem qui percussus erat statusam, factus est mons magnus, et implevit universam terram... In diebus autem regnorum illorum, suscitabit Deus cæli regnum, quod in æternum non dissipabitur, et regnum ejus alteri populo non tradetur; comminuet autem et consumet universa regna hæc, et ipsum stabit in æternum. Secundum quod vidisti, quod de monte abscissus est lapis sine manibus, et comminuit testam, et ferrum, et aes, et argentum, et aurum, Deus magnus ostendit regi quæ ventura sunt postea.

Zach. c. 5, v. 8 et seq.: *Ecce enim ego adducam seruum meum Orientem, quia ecce lapis quem dedit coram Jesu, super lapidem unum septem oculi sunt, ecce ego celo ab sculpturam ejus, ait Dominus exercituum, et auferam iniquitatem terræ illius in die unâ.*
Zach. c. 4, v. 7, 10: *Quis ta, mons magne, coram Zorobabel! in planum: et educet lapidem primum, et æquabit gratiam gratiæ ejus... et lætabuntur, et videbunt lapidem stannæum in manu Zorobabel.*

Math. c. 21, v. 42 et seq.: *Dixit illis Jesus: Nunquam legistis in Scripturis: Lapidem quem reproboverunt edificantes, hic factus est in caput anguli; à Domino factum est istud, et est mirabile in oculis nostris? Ideo dico vobis, quia auferetur à vobis regnum Dei, et dabitur regi facienti fructus ejus; et qui ceciderit super lapidem istum, confringetur; super quem verò ceciderit, conteret eum. Et Marc. c. 12, v. 10 et seq. Luc. c. 20, v. 17, 18.*

Act. c. 4, v. 11: *Hic est lapis qui reprobus est à vobis edificantibus, qui factus est in caput anguli, et non est in alio aliquo salus.*

Rom. c. 9, v. 32, 33: *Offenderunt in lapidem offensionis, sicut scriptum est: Ecce pono in Sion lapidem offensionis, et petram scandali; et omnis qui credit in eum, non confundetur.*

1 Cor. c. 5, v. 11: *Fundamentum enim aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est, quod est Christus Jesus.*

1 Cor. c. 10, v. 4: *Bibebant autem de spirituali consensu petra; petra autem erat Christus.*

Eph. c. 2, v. 19, et seq.: *Ergo jam non estis hospites et advena, sed estis civis sanctorum et domestici Dei, superedificati super fundamentum Apostolorum et Prophetarum, ipso summo angulari lapide Christo Jesu, in quo omnis edificatio constructa crescit in templum sanctum in Domino, in quo et vos coedificati in habitaculum Dei in spiritu.*

1 Petr. c. 2, v. 4: *Ad quem accedentes lapidem vitium, ab hominibus quidem reprobatum, à Deo autem electum et honorificatum; et ipsi tanquam lapides vivi superedificamini.*

CAPUT LXVII.

JESU DISCIPULI LAPIDES.

Zach. c. 9, v. 16: *Et satubit eos Dominus corum in*

die illâ, ut gregem populi sui; quia lapides sancti elevarunt super terram ejus.

Eph. c. 2, v. 19 et seq.: *Ergo jam non estis hospites et advena, sed estis civis sanctorum et domestici Dei, superedificati super fundamentum Apostolorum et Prophetarum, ipso summo angulari lapide Christo Jesu, in quo omnis edificatio constructa crescit in templum sanctum in Domino, in quo et vos coedificati in habitaculum Dei in spiritu.*

1 Petr. c. 2, v. 4, 5: *Ad quem accedentes lapidem vitium, ab hominibus quidem reprobatum, à Deo autem electum et honorificatum; ipsi tanquam lapides vivi superedificamini domus spiritualis, sacerdotium sanctum, offerre spirituales hostias, acceptabiles Deo per Jesum Christum.*

CAPUT LXVIII.

JESUS SCANDALUM ET RUINA.

Psalm. 109, v. 6: *Judicabit in nationibus, implebit ruinas.*

Isa. c. 8, v. 15, 14: *Dominum exercituum ipsum sanctificavit; ipse pavet vester, et ipse terror vester, et erit vobis in sanctificationem; in lapidem autem offensionis, et in petram scandali duabus domibus Israel, in laqueum, et in ruinam habitantibus Jerusalem. Et offendent ex eis plurimi, et cadent, et conterentur, et irretientur, et capiuntur.*

Math. c. 11, v. 6: *Beatus est qui non fuerit scandalizatus in me. Et Luc. c. 7, v. 25.*

Math. c. 15, v. 57: *Et scandalizabantur in eo. Et Marc. c. 6, v. 5.*

Math. c. 15, v. 12: *Tunc accedentes discipuli ejus, dixerunt ei: Scis quia Pharisei audito verbo hoc scandalizati sunt?*

Math. c. 26, v. 51 et seq.: *Tunc dicit illis Jesus: Omnes vos scandalum patiemini in me in ista nocte. Scriptum est enim: Percutiam pastorem, et dispergentur oves gregis... Respondens autem Petrus, ait illi: Etsi omnes scandalizati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor. Et Marc. c. 14, v. 27 et seq.*

Luc. c. 2, v. 34: *Et benedixit illis Simeon, et dixit ad Mariam, matrem ejus: Ecce positus est hic in ruinam, et in resurrectionem multorum in Israel.*

Rom. c. 9, v. 32, 33: *Offenderunt enim in lapidem offensionis, sicut scriptum est: Ecce pono in Sion lapidem offensionis et petram scandali; et omnis qui credit in eum non confundetur.*

1 Cor. c. 1, v. 25: *Nos autem prædicamus Christum crucifixum, Judæis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam.*

Gal. c. 5, v. 11: *Ego autem, fratres, si circumcisionem adhuc prædico, quid adhuc persecutionem patior? ergo exaccatus est scandalum crucis.*

1 Petr. c. 2, v. 7, 8: *Vobis igitur honor credentibus; non credentibus autem lapis, quem reproboverunt edificantes; hic factus est in caput anguli, et lapis offensionis et petra scandali, his qui offendunt verbo, nec credunt in quo et positi sunt.*

CAPUT LXIX.

JESUS DUX.

Isa. c. 55, v. 4: *Ecce testem populi dedi eum, Ducem ac Proceptorum gentibus.*

Jerem. c. 50, v. 21: *Et erit Dux ejus ex eo, et princeps de medio ejus produceret, et applicabo eum, et accedo ad me.*

Dan. c. 9, v. 25: *Scito ergo et animadvertite: Ab exitu sermonis ut iterum edificetur Jerusalem, usque ad Christum ducem, hebdomades septem, et hebdomades sexaginta duæ erunt.*

Math. c. 2, v. 6: *Sic enim scriptum est per Prophetam: Et tu, Bethleem, terra Juda, nequaquam minima es in principibus Juda: ex te enim exiet Dux qui regat populum meum Israel.*

CAPUT LXX.

JESUS OSTIUM.

Psalm. 117, v. 20: *Hæc porta Domini; justi intrant in eam.*

Joan. c. 10, v. 7 et seq.: *Dixit ergo eis iterum Jesus: Amen, amen dico vobis, quia ego sum ostium ovium; omnes quotquot venerunt, fures sunt et latrones, et non audierunt eos oves. Ego sum ostium; per me si quis introierit, salvabitur, et ingredietur, et egredietur, et pascua inveniet.*

CAPUT LXXI.

JESUS VIA.

Isa. c. 50, v. 21: *Et aures tuas audient verbum post tergum monentis: Hæc est via, ambulate in eâ, et non declinetis neque ad dexteram, neque ad sinistram.*

Isa. c. 55, v. 8 et seq.: *Et erit ibi semita, et via, et via sancta vocabitur; non transibit per eam pollutus, et hæc erit vobis directæ via, ita ut stulti non errent per eam. Non erit ibi leo, et mala bestia non ascendet per eam, nec invenietur ibi, et ambulabunt qui liberati fuerint, et redempti à Domino convertentur.*

Jerem. c. 6, v. 16: *Hæc dicit Dominus: Stato super vias, et videte, et interrogate de semitis antiquis, quæ sit via bona, et ambulante in eâ et invenietis refrigerium animabus vestris.*

Joan. c. 14, v. 6: *Dicit ei Jesus: Ego sum via, et veritas, et vita; nemo venit ad Patrem nisi per me.*

CAPUT LXXII.

JESUS VERITAS.

Psalm. c. 42, v. 5: *Emitte lucem tuam, et veritatem tuam; ipsa me deduxerunt et adduxerunt in montem sanctum tuum, et in tabernaculum tuum.*

Psalm. c. 84, v. 12: *Veritas de terrâ orta est, et justitia de celo prosperavit.*

Eccli. c. 24, 25: *In me gratia omnis viæ et veritatis; in me omnis spes vitæ et virtutis.*

Joan. c. 8, v. 51, 52: *Dicebat ergo Jesus ad eos quæ*

crediderunt ei Judæos : Si vos manseritis in sermone meo, verè discipuli mei eritis, et cognoscetis veritatem, et veritas liberabit vos.

Joan. c. 14, v. 6 : Dicit ei Jesus : Ego sum via, veritas et vita.

2 Cor. c. 1, v. 20 : Quotquot enim promissiones Dei sunt, in illo est, idèd et per ipsum Amen Deo ad gloriam nostram.

1 Joan. c. 5, v. 6 : Et spiritus est, qui testificatur, quoniam Christus est veritas.

CAPUT LXXIII.

JESUS VITA.

Deut. c. 50, v. 20 : Elige ergo vitam, ut et tu vivas, et semen tuum, et diligas Dominum Deum tuum, atque obediens voci ejus, et illi adhaereas; ipse est enim vita tua et longitudo dierum tuorum.

Psal. 55, v. 10 : Quoniam apud te est fons vitae, et in lumine tuo videbimus lumen.

Prov. c. 8, v. 35 : Qui me invenierit, inveniet vitam, et hauriet salutem à Domino.

Eccli. c. 4, v. 12 et seq. : Sapientia filius suis vitam inspirat, et suscipit inquirentes se, et praebeat in via justitiae; et qui illam diligit, diligit vitam; et qui vigilaverint ad Adam, complectentur placorem ejus. Qui tenuerint illam, vitam haereditabunt.

Eccli. c. 21, v. 16 : Scientia sapientis tanquam inundatio abundabit, et consilium illius sicut fons vitae permanet.

Isa. c. 25, v. 27 et seq. : Et praecipitabit in monte isto faciem vinculi colligati super omnes populos, et telam quam orditus est super omnes nationes. Praecipitabit mortem in senaptierum, et auferet Dominus Deus lacrymam ab omni facie, et opprobrium populi sui auferet de universa terra, quia Dominus locutus est. Et dicit in die illa : Ecce Deus noster isto; expectamus eum, et salvent nos; iste Dominus, sustinimus eum; exultabimus, et letabimur in salutaris ejus, quia requisivit manus Domini in monte isto.

Joan. c. 1, v. 4 : In ipso vita erat, et vita erat lux hominum.

Joan. c. 6, v. 55, 48, 49 : Dixit autem eis Jesus : Ego sum panis vitae... Patres vestri manducaverunt manna in deserto, et mortui sunt; hic est panis de caelo descendens, ut si quis ex ipso manducaverit, non moriatur.

Joan. c. 11, v. 25, 26 : Dixit ei Jesus : Ego sum resurrectio et vita; qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, vivet; et omnis qui vivit, et credit in me, non morietur in aeternum.

Joan. c. 14, v. 6 : Dicit ei Jesus : Ego sum via, veritas et vita.

Act. c. 5, v. 15 : Auctorem verò vitæ interfecistis, quem Deus suscitavit à mortuis, cujus non testes sumus.

Rom. c. 6, v. 11 : Ita et vos existimate, vos mortuos quidem esse peccato, viventes autem Deo in Christo Domino nostro.

1 Cor. c. 15, v. 22 : Et sicut in Adam omnes moriuntur, ita et in Christo omnes vivificabuntur.

Gal. c. 2, v. 20 : Vivo autem jam non ego, vivit verò in me Christus. Quod autem non vivo in carne, in fide vivo Filii Dei.

Phil. c. 1, v. 10 : Mihi enim vivere Christus est, et mori lucrum.

Col. c. 5, v. 5, 4 : Mortui enim estis, et vita vestra est abscondita cum Christo in Deo. Cum Christus apparuerit, vita vestra, tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria.

Hebr. c. 2, v. 14 : Quia ergo pueri communicaverunt carni et sanguini, et ipse similiter participavit eisdem, ut per mortem destrueret eum qui habebat mortis imperium, id est, diabolum.

1 Joan. c. 1, v. 2 : Vita manifesta est, et vidimus, et testamur, et annuntiamus vobis vitam aeternam, quam erat apud Patrem et apparuit nobis.

1 Joan. c. 5, v. 11 et seq. : Et hoc est testimonium, quoniam vitam aeternam dedit nobis Deus : et hoc vita in Filio ejus est. Qui habet Filium, habet vitam; qui non habet Filium, vitam non habet. Haec scribo vobis, ut sciatis quoniam vitam habetis aeternam, qui creditis in nomine Filii Dei.

CAPUT LXXIV.

JESUS SAPIENTIA.

Prov. c. 8, v. 12 et seq. : Ego Sapientiam habito in consilio, et erudiis interam cogitationibus... Meum est consilium et aequitas; mea est fortitudo. Per me reges regnant, et legum conditores justa decernunt... Ego diligentes me diligo, et qui nunc vigilant ad me, inveniant me; mecum sunt divitiae et gloria, opes superbae et justitia; melior est enim fructus meus auro et lapide pretioso, et gemina mea argento electio... Dominus possedit me in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret à principio : ab aeterno ordinata sum, et ex antiquis, antequam terra fieret. Nondum enim abrupsi, et ego jam concepta eram, necdum fontes aquarum eruperant, nec thum montes gravi mole considerant; ante colles ego parturiebar, adhuc terram non fecerat, et flumina, et cardines orbis terrae. Quando preparabat celos, aderam... cum eo eram cuncta componens, et delineabar per singulos dies, ludens coram eo omni tempore, ludens in orbe terrarum, et delitio meae esse cum filiis hominum. Nunc ergo, filii, audite me : Beati qui custodiunt vias meas... Beatus homo qui audit me, et qui vigilat ad fores meas quotidie, et observat ad postes ostii mei! Qui me invenierit, inveniet vitam, et hauriet salutem à Domino, qui autem in me peccaverit, laedet animam suam. Omnes qui me oderunt, diligunt mortem.

Sap. c. 7, v. 21 et seq. : Omnium artificum docuit me Sapientia, est enim in illa spiritus intelligentiae : sanctus, unicus... omnem habens virtutem, omnia prospiciens, et qui capiat omnes spiritus, intelligibilis, mundus, subtilis. Omnibus enim mobilibus mobilior est Sapientia. Attingit autem ubique propter suam munditiam; vapor est enim virtutis Dei et emanatio quaedam est claritatis omnipotentis Dei sincera, et talem nihil inquinatum in eam incurrit. Candor est enim lucis aeternae et speculum sine macula

Cor. c. 1, v. 25, 24 : Nos autem praedicamus Christum crucifixum, Judaeis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam, ipsis autem vocatis Judaeis atque Graecis, Christum Dei virtutem, et Dei sapientiam.

Cor. c. 1, v. 50 : Ex ipso autem vos estis in Christo Jesu, qui factus est nobis sapientia à Deo.

Col. c. 2, v. 4 : In quo sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae absconditi.

Dei majestatis, et imago bonitatis illius; et cum sit una, omnia potest, et in se permanens omnia innovat, et per nationes in animas sanctas se transfert, amicos Dei et Prophetas constituit.

Sap. c. 9, v. 4 : Da mihi sedium tuarum assistricem Sapientiam.

Sap. c. 9, v. 9 : Tecum Sapientia tua, quae novit opera tua, quae et affuit tunc cum orbem terrarum faceres; et sciebat quid esset placitum oculis tuis, et quid directum in praeceptis tuis.

Eccli. c. 1, v. 5 et seq. : Fons sapientiae, verbum Dei in excelis, et ingressus illius mandata aeterna. Radix sapientiae cui revelata est, et astutus illius quis agnovit? Disciplina sapientiae cui revelata est et manifestata? et multiplicationem ingressus illius quis intellexit? Unus est altissimus Creator omnipotens, et rex potens et metuendus nimis, sedens super thronum illius, et dominans Deus. Ipse creavit illum in Spiritu sancto, et vidit, et dimoveravit, et mensus est; et effudit illum super omnia opera sua, et super omnem carnem secundum datum suum, et praebevit illum diligentibus se.

Eccli. c. 24, v. 1 et seq. : Sapientia laudabit animam suam, et in Deo honorabitur, et in medio populi sui gloriorabitur, et in Ecclesiis Altissimi aperiet os suum, et in conspectu virtutis illius gloriorabitur, et in medio populi sui exaltabitur, et in plenitudine sancto admirabitur, et in multitudine electorum habebit laudem, et inter benedictos benedictur, dicens : Ego ex ore Altissimi prodivi, primogenita ante omnem creaturam. Ego socii in caelis, ut oritur lumen indeficiens, et sicut nebula feri omnem terram. Ego in altissimis habitavi, et thronus meus in columba nubis. Gyrum caeli circumi sola, et profundam abyssus penetravi, in fluctibus maris ambulavi, et in omni terra steti, et in omni gente primatum habui; et omnium excellentium et humilium corda virtute calcavi, et in his omnibus regnum quaesivi, et in hereditate Domini morabor. Tunc praecepit, et dixit mihi : Creator omnium et qui creavit me requievit in tabernaculo meo, et dixit mihi : In Jacob inhabitavi, et in Israel haereditare, et in electis meis mitte radices. Ab initio, et ante secula creata sum, et usque ad futurum seculum non desinam, et in habitatione sancta coram ipso ministravi.

Math. c. 11, v. 19 : Venit Filius hominis manducans et bibens, et dicunt : Ecce homo vorax et potator vini, publicanorum et peccatorum amicus. Et justificata est sapientia à filiis suis. Et Luc. c. 7, v. 54, 55.

Luc. c. 11, v. 49 : Propter et sapientia Dei dixit : Mittam ad illos Prophetas et Apostolos, et eis illis occident et persequuntur.

Cor. c. 1, v. 25, 24 : Nos autem praedicamus Christum crucifixum, Judaeis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam, ipsis autem vocatis Judaeis atque Graecis, Christum Dei virtutem, et Dei sapientiam.

Cor. c. 1, v. 50 : Ex ipso autem vos estis in Christo Jesu, qui factus est nobis sapientia à Deo.

Col. c. 2, v. 4 : In quo sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae absconditi.

CAPUT LXXV.

JESUS PRINCIPUM ET FINIS, PRIMUS ET NOVISSIMUS, ALPHA ET OMEGA.

Gen. c. 1, v. 4 : In principio creavit Deus caelum et terram.

Psal. 101, v. 26 et seq. : Initio tu, Domine, terram fundasti, et opera manuum tuarum sunt caeli; ipsi peribunt, tu autem permanes, et omnes sicut vestimentum veterascent, et sicut operorium mutabis eos, et mutabuntur; tu autem idem ipse es, et anni tui non deficiunt.

Psal. 109, v. 5 : Tocum principium in die virtutis tuae, in splendoribus sanctorum; ex utero ante luciferum genui te.

Prov. c. 8, v. 22 : Dominus possedit me in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret à principio; ab aeterno ordinata sum, et ex antiquis, antequam terra fieret.

Eccli. c. 24, v. 14 : Ab initio, et ante secula creata sum, et usque ad futurum seculum non desinam.

Isa. c. 44, v. 4 : Ego Dominus, primus et novissimus ego sum.

Isa. c. 45, v. 10 : Antè me non est formatus Deus, et post me non erit.

Isa. c. 44, v. 6 : Haec dicit Dominus rex Israel, et redemptor ejus Dominus exercituum : Ego primus et novissimus, et absque me non est Deus.

Isa. c. 48, v. 12 : Audi me, Jacob et Israel quem ego voco : Ipse, ego primus, et ego novissimus.

Isa. c. 55, v. 2, 5 : Vidimus eum, et non erat aspectus, et desideravimus eum, despectum et novissimum virorum.

Joan. c. 1, v. 1, 2 : In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum.

Joan. c. 8, v. 25 : Dicebant ergo ei : Tu quis es? Dixit eis Jesus : Principium, et qui loquor vobis.

Rom. c. 10, v. 4 : Finitis enim legis Christus, ad justitiam omni credenti.

Col. c. 1, v. 18 : Et ipse est caput corporis Ecclesiae, qui est principium, primogenitus ex mortuis, ut sit in omnibus ipse primatum tenens.

Hebr. c. 1, v. 8 et seq. : Ad Filium autem (dicit Deus) : Tu in principio, Domine, terram fundasti, et opera manuum tuarum sunt caeli; ipsi peribunt, tu autem permanebis; et omnes ut vestimentum veterascent, et velut amicum mutabis eos, et mutabuntur; tu autem idem ipse es, et anni tui non deficiunt.

Apoc. c. 1, v. 8 : Ego sum alpha et omega, principium et finis, Dicit Dominus Deus, qui est, et qui erat, et qui venturus est omnipotens. Et Apoc. c. 1, v. 11, juxta Graecum exemplar.

Apoc. c. 1, v. 17 : Et posuit dexteram suam super me dicens : Noli timere, ego sum primus et novissimus.

Apoc. c. 5, v. 14 : Et angelo Laodicis Ecclesiae scribe : Haec dicit : Amen, testis fidelis et verus, qui est principium creaturae Dei.

Apoc. c. 21, v. 6 : Ego sum alpha et omega, initium et finis.

Apoc. c. v. 22, v. 15 : Ego sum alpha et omega, primus et novissimus, principum et finis.

CAPUT LXXVI.

JESUS CAPUT.

Psal. 17, v. 44 : Eripies me de contradictionibus populi ; constitues me in caput gentium.

Psal. 117, v. 22 : Lapidem quem reproboverunt edificantes, hic factus est in caput anguli.

Math. c. 21, v. 42 : Dixit illis Jesus : Nunquam legis in Scripturis : Lapidem quem reproboverunt edificantes, hic factus est in caput anguli ? Et Marc. c. 12, v. 10, Luc. c. 20, v. 17, Act. c. 4, v. 11 ; et 1 Petr. c. 2, v. 7.

1 Cor. c. 11, v. 5 : Volo autem vos scire quid omnes viri Caput Christus est.

Eph. c. 1, v. 22, 25 : Et omnia subjecti sub pedibus ejus, et ipsum dedit Caput supra omnem Ecclesiam, quae est corpus ipsius, et plenitudo ejus qui omnia in omnibus adimpletur.

Eph. c. 4, v. 15, 16 : Veritatem autem facientes in charitate, crescemus in illo per omnia, qui est caput Christus ; ex quo totum corpus compactum et connexum per omnem juncturam administrationis, secundum operationem in mensuram uniuscujusque membri, augmentum corporis facit in edificationem suam in charitate.

Eph. c. 5, v. 25 : Quoniam vir captus est mulieris, sicut Christus captus est Ecclesia, ipse Salvator corporis ejus.

Col. c. 1, v. 18 : Et ipse (Jesus) est caput corporis Ecclesiae.

Col. c. 2, v. 10 : Et estis in illo (Jesus) repleti, qui est caput omnis principatus et potestatis.

Col. c. 2, v. 18, 19 : Nemo vos seducat... non tenens caput, ex quo totum corpus per nexum et conjunctiones administratur et constructum, crescit in augmentum Dei.

CAPUT LXXVII.

IN JESU OMNIA A DEO CONDITA.

Psal. 52, v. 6 : Verbo Domini caeli firmati sunt, et spiritu oris ejus omnis virtus eorum.

Psal. 105, v. 24 : Quam magnificentia sunt opera tua, Domine ! omnia in sapientia fecisti.

Prov. c. 3, v. 19, 20 : Dominus sapientiam fundavit terram, stabilivit caelos prudentiam ; sapientiam illius eruperunt abyssi.

Prov. c. 8, v. 27 et seq. : Quando preparabat caelos, aderam ; quando certis lege et gyro vallabat abyssos, quando aethera firmabat sursum, et librabat fontes aquarum ; quando circumdabat mari terminum suum, et legem ponebat aquis, ne transirent fines suas, quando appendebat fundamenta terrae, cum eo eram cuncta componens.

Sap. c. 9, v. 19 : Et tecum sapientia tua, quae et affuit tunc cion orbem terrarum faceres, et sciebat quid esset placitum oculis tuis, et quid directum in praecipis tuis.

Jerem. c. 10, v. 12 : Praeparat orbem in sapientia sua.

Joan. c. 1, v. 5 : Omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil quod factum est.

Eph. c. 2, v. 10 : Ipsius enim sumus factura, creati in Christo Jesu, in operibus bonis quae preparavit Deus, ut in illis ambulemus.

Eph. c. 5, v. 11 : Secundum provisionem seculorum, quam fecit in Christo Jesu Domino nostro.

Col. c. 1, v. 15 et seq. : Qui est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturae, quoniam in ipso condita sunt universa in caelis et in terra, invisibilia et intesibilia, sive Throni, sive Dominationes, sive Principatus, sive Potestates ; omnia per ipsum, et in ipso creata sunt, et ipse est ante omnes, et omnia in ipso constant.

Hebr. c. 1, v. 2 : Novissimè diebus istis locutus est nobis in Filio, quem constituit heredem universorum, per quem fecit et secula.

CAPUT LXXVIII.

JESUS ELECTUS.

Psal. c. 88, v. 20 : Tunc locutus es in visione sanctis tuis, et dixisti : Posui adjutorium in potentia, et exaltavi electum de plebe meae.

Isa. c. 42, v. 1 : Ecce servus meus, suscipiam eum ; electus meus complacuit sibi in illo anima mea.

Isa. c. 45, v. 19 : Vos testes mei, dicit Dominus, et servus meus quem elegi, ut scitis et credatis mihi, et intelligatis quia ego ipse sum.

Isa. c. 49, v. 2 : Possit me sicut sagittam electam, in pharetra sua abscondit me.

Math. c. 12, v. 17 et seq. : Ut adimpleretur quod dictum est per Isaiaem prophetam dicentem : Ecce puer meus quem elegi ; dilectus meus, in quo bene complacuit anime meae.

Luc. c. 25, v. 35 : Et stabat populus spectans, et deridebant eum principes cum eis dicentes : Alios salvos fecit, se saluum faciat, si hic est Christus Dei electus.

1 Petr. c. 2, v. 4 et seq. : Ad quem accedentes lapidem vivum, ab hominibus quidem reprobatum, à Deo autem electum, et honorificatum ; et ipsi tanquam lapides viri superedificamini domus spiritualis, sacerdotium sanctum, offerre spirituales hostias, acceptabiles Deo per Jesum Christum. Propter quod continet Scriptura : Ecce pono in Sion lapidem summum angularem, electum, pretiosum : et qui crediderit in eum, non confundetur.

CAPUT LXXIX.

JESUS JUSTITIA.

Psal. 71, v. 7 : Orietur in diebus ejus justitia, et abundantia pacis, donec auferatur luna.

Psal. 84, v. 12 : Veritas de terra orta est, et justitia de caelo prospexit.

Isa. 11, v. 4 : Judicabit in justitia pauperes, et arguet in equitate pro mansueti terrae.

Isa. c. 45, v. 8 : Rorate, caeli, desuper, et nubes pluant Justum ; aperiat terra, et germinet Salvatorem, et justitia oriatur simul.

Isa. c. 61, v. 11 : Sicut enim terra profert germen suum, et sicut hortus germen suum germinat, sic Dominus Deus germinabit justitiam.

Isa. c. 65, v. 1 : Quis est iste qui venit de Edom, tinctis vestibus de Bosra, iste formosus in stola sua, gradiens in multitudine fortitudinis suae ? Ego qui loquor justitiam, et propugnator sum ad salvandum.

Jerem. c. 35, v. 15 : In diebus illis, et in tempore illo, germinare faciam David germen justitiae.

Dan. c. 9, v. 24 : Septuaginta hebdomadae abbreviatas sunt super populum tuum, et super urbem sanctam tuam, et consummatur praevicatio, et finem accipiat peccatum, et deleatur iniquitas, et adducatur justitia sempiterna. Mal. c. 4, v. 2 : Et orietur vobis timentibus nomen meum Sol justitiae.

1 Cor. c. 1, v. 30 : Ex ipso autem vos estis in Christo Jesu qui factus est nobis sapientia à Deo, et justitia, et sanctificatio, et redemptio.

2 Cor. c. 5, v. 21 : Eum qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit, ut nos efficeremur justitia Dei in ipso.

CAPUT LXXX.

JESUS JUSTUS DICTUS $\alpha\sigma\tau\acute{o}\nu$.

Sap. c. 2, v. 12 : Circumveniamus ergo justum, quoniam inutilis est nobis, et contrarius est operibus nostris, et improprietat nostris peccata legis, et diffamat in nos peccata disciplinae nostrae ; proiicit se scientiam Dei habere, et filium Dei se nominat.

Isa. c. 45, v. 8 : Rorate, caeli, desuper, et nubes pluant justum ; aperiat terra, et germinet Salvatorem.

Isa. c. 51, v. 4, 5 : Attendite ad me, populo meus, et tribus meis, me audite, quia lex à me exiit, et iudicium meum in lucem populorum requiescet. Propè est Justus meus, egressus est Salvator meus.

Isa. c. 55, v. 11 : In scientia sua justificabit ipse Justus, servus meus, multos et iniquitates eorum ipse portabit.

Isa. c. 62, v. 1, 2 : Propter Sion non tacebo, et propter Jerusalem non quiescam, donec egrediatur ut splendor Justus ejus, et Salvator ejus ut lampas accendatur. Et videbunt gentes justum tuum, et cuncti reges inclinant tuum, et vocabitur tibi nomen novum, quod os Domini nominabit.

Jerem. c. 25, v. 5, 6 : Ecce dies veniunt, dicit Dominus, suscitabo David germen justum, et regnabit rex, et sapiens erit, et faciet iudicium et justitiam in terra. In diebus illis salebitur Juda, et Israel habitabit confidenter ; et hoc est nomen, quod vocabunt eum, Dominus Justus noster. Et Jerem. cap. 55, v. 16.

Zach. c. 9, v. 9 : Exsulta autis, filia Sion ; jubila, filia Jerusalem ; ecce rex tuus veniet tibi Justus et Salvator.

Math. c. 27, v. 3, 4 : Tunc videns Judas qui eum tradidit, quod damnatus esset, poenitentiam ductus, retulit triginta argenteos principibus sacerdotum et senioribus, dicens : Peccati, tradens sanguinem justum.

Math. c. 27, v. 19 : Sedente autem illo pro tribunali, misit ad eum uxor ejus dicens : Nihil tibi et Justo illi.

Luc. c. 25, v. 47 : Videns autem Centurio quod factum fuerat, glorificavit Deum dicens : Verè hic homo justus erat.

Act. c. 55, v. 14 : Vos autem sanctum et Justum negastis, et petistis virum homicidam dari vobis.

Act. c. 7, v. 52 : Quem prophetaurum non sunt persecuti patres vestri ? et occiderunt eos qui praevanabant de adventu Justii, cujus vos nunc profitores et homicidæ fuistis.

Act. c. 22, v. 14 : At ille dixit : Deus patrum nostrorum praedixit te, ut cognosceres voluntatem ejus, et videres Justum, et audires vocem ex ore ejus.

Rom. c. 5, v. 26 : Ut sit ipse Justus, et justificans eum qui est ex fide Jesu Christi.

Jac. c. 5, v. 6 : Addixistis, et occidistis Justum, et non restitit vobis.

1 Petr. c. 5, v. 18 : Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, Justus pro iniustus.

1 Joan. c. 1, v. 9 : Si confitemur peccata nostra, fideles est et justus, ut remittat nobis peccata nostra, et emundet nos ab omni iniquitate.

1 Joan. c. 2, v. 1 : Si quis peccaverit, advocatum habemus apud Patrem, Jesum Christum Justum.

1 Joan. c. 2, v. 29 : Si scitis quoniam justus est, scilicet quoniam et omnis qui facit iustitiam ex ipso natus est.

CAPUT LXXXI.

JESUS SANCTUS DICTUS $\alpha\sigma\tau\acute{o}\nu$.

Psal. 4, v. 4 : Et scitote quoniam mirificavit Dominus Sanctum suum.

Psal. 15, v. 10 : Quoniam non derelinques animam meam in inferno, nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem.

Isa. c. 12, v. 6 : Exsulta, et lauda, habitatio Sion, quia magnus, in medio tui Sanctus Israel.

Dan. c. 9, v. 24 : Septuaginta hebdomadae abbreviate sunt super populum tuum, et super urbem sanctam tuam, ut consummetur praevicatio, et finem accipiat peccatum, et deleatur iniquitas, et adducatur justitia sempiterna, et impletur visio, et prophetia, et ungatur Sanctus sanctorum.

Marc. c. 1, v. 25, 21 : Et erat in synagoga eorum homo in spiritu immundo, et exclamavit dicens : Quid nobis et tibi, Jesu Nazarene ? venisti perdere nos ? scio qui sis, Sanctus Dei. Et Luc. c. 4, v. 35, 34.

Luc. c. 1, v. 35 : Et respondens angelus dixit ei : Spiritus sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obrumbrabit tibi, ideoque et quod nascetur ex te Sanctum, vocabitur Filius Dei.

Luc. c. 2, v. 22, 25 : Et postquam impleti sunt dies purgationis ejus secundum legem Moysi, tulerant illum in Jerusalem, ut sisterent cum Domino, sicut scriptum est in lege Domini : Quia omne masculinum adaperiens vulvam, Sanctum Domino vocabitur.

Act. c. 2, v. 27 : Quoniam non derelinques animam meam in inferno, nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem.

Act. c. 5, v. 14 : Vos autem Sanctum et Justum

nogástis et petistis virum homicidam donari vobis.
Act. c. 4, v. 27 et seq.: Convennerunt enim verè in civitate ista adversus Sanctum puerum tuum Jesum...
Et mihi, Domine, respice in misera eorum, et da scribis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum; in eo quod manum tuam extendas ad sanitates, et signa, et prodigia fieri per nomen Sancti filii tui Jesu.

1 Cor. c. 1, v. 30: Ex ipso autem vos estis in Christo Jesu, qui factus est nobis sapientia à Deo justitia, et sanctificatio, et redemptio.

Hebr. c. 7, v. 6: Talis enim decebat ut nobis esset Pontifex, Sanctus, Innocens, Impollutus.

1 Petr. c. 1, v. 14, et seq.: Quasi filii obedientie, non configurati prioribus ignorantia vestra desideris, sed secundum eum, qui vocavit vos, Sanctum, et ipsi in omni conversatione sancti citis, quoniam scriptum est: Sancti eritis, quoniam ego Sanctus sum.

1 Joan. c. 2, v. 20: Sed vos unctionem habetis à Sancto, et nobis omnia.

Apoc. c. 5, v. 7: Et angelo Philadelphie Ecclesie scribe: Hec dicit Sanctus et Verus, qui habet clavem David.

Apoc. c. 6, v. 10: Et clamabant voce magna dicentes: Usquequo, Domine (Sanctus et Verus), non iudicatis et non vindicatis sanguinem nostram de iis qui habitant in terra.

Consentanea est his veteris Testamenti effatus Iudaeorum sententia; nam R. Abraham Schalom in libro Neve Schalom, popularium suorum, ut videtur, vestigiis inherens, sanctissimum omnium Messiam fore docet.

CAPUT LXXXII.

JESUS TESTIS DEI.

Isa. c. 45, v. 10: Vos testes mei, dicit Dominus, et servus meus quem elegi.

Isa. c. 55, v. 4: Ecce Testem populus dedi eum, Dum ac Præceptorem gentibus.

Joan. c. 5, v. 10, 11: Respondit Jesus, et dixit ei: Tu es Magister in Israel, et hæc ignoras? Amen, amen dico tibi, quia quod scimus loquimur, et quod vidimus testamur, et testimonium nostrum non accipitis.
Joan. c. 5, v. 31, 32: Et quod vidit et audivit, hæc testatur, et testimonium ejus nemo accipit. Qui accepit ejus testimonium, signavit quia Deus verax est.

Joan. c. 8, v. 14, 18: Respondit Jesus, et dixit eis: Et si ego testimonium perhibeo de meipso, verum est testimonium meum.... Ego sum qui testimonium perhibeo de meipso.

Joan. c. 18, v. 37: Respondit Jesus: Tu dicis quia rex sum ego; ego in hoc natus sum, et ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati.

1 Tim. c. 2, v. 5, 6: Unus enim Deus, unus et mediator Dei et hominum homo Christus Jesus, qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus, testimonium temporibus suis.

1 Tim. c. 6, vers. 15: Præcipio tibi coram Deo, qui vivificat omnia in Christo Jesu, qui testimonium

reddidit sub Pontio Pilato, bonam confessionem.
1 Joan. c. 5, v. 7: Quoniam tres sunt qui testimonium dant in celo, Pater, et Verbum, et Spiritus sanctus; et hi tres unum sunt.

Apoc. c. 4, v. 4, 5: Gratia vobis et pax... à Jesu Christo, qui est testis fidelis, primogenitus mortuorum, et princeps regum terra.

Apoc. c. 5, v. 14: Et angelo Laodice Ecclesie scribe: Hec dicit: Amen, testis fidelis et verus, qui est principium creaturæ Dei.

CAPUT LXXXIII.

JESUS HUMILIS.

Psal. 21, v. 7: Ego autem sum vermis, et non homo; opprobrium hominum, et abjectio plebis.

Psal. 54, v. 14: Quasi lugens et contristatus, sic humiliabar.

Psal. 87, v. 16: Pauper sum ego, et in laboribus à juventute mea; exaltatus autem et humilitas sum ei conturbatus.

Psal. 88, v. 59 et seq.: Tu verò repulisti et despexisti, distulisti Christum tuum; everisti testamentum secreti tui, profandisti in terrâ sanctuarium ejus; destraxisti omnes spes ejus, posuisti firmamentum ejus formidinem; diriperunt eum omnes transientes viam; factus est opprobrium vicinis; exaltasti dexteram deprimentium eum; laetificasti omnes inimicos ejus, avertisti adiutorium gladii ejus et non es auxiliatus ei in bello; destruxisti eum ab emundatione, et sedem ejus in terram collisisti: minorasti dies temporis ejus, perdidisti eum confusione.

Isa. c. 52, v. 14: Sicut obstupuerunt super te multi, sic inglorius est, inter viros aspectus ejus, et forma ejus inter filios hominum.

Isa. c. 55, v. 2 et seq.: Non est species ei, neque decor; et vidimus eum, et non erat aspectus, et desideravimus eum, despectum et novissimum virorum, virum dolorum, et scientem infirmitatem; et quasi abconditus vultus ejus et despectus, unde nec reputavimus eum.... et nos putavimus eum quasi leprosum, et percussum à Deo et humiliatum.... et Dominus voluit conterere eum in infirmitate.... et cum sceleratus reputatus est.

Jerem. c. 22, v. 30: Hec dicit Dominus: Scribe virum istum sterilem, virum qui in diebus suis non prosperebit; nec enim erit de semine ejus vir qui sedeat super solium David, et potestatem habeat ultra in Jadd.

Thr. c. 5, v. 45: Eradicationem et abjectionem posuisti me in medio populorum.

Dan. c. 2, v. 34 et seq.: Videbas ita, donec abscessis est lapis de monte sine manibus, et percussit statuum in pedibus ejus ferreis et scilicibus, et comminuit eos.... lapis autem qui percussit statuum factus est mons magnus, et implevit universam terram.... Secundum quod vidisti quod de monte abscessit est lapis sine manibus, et comminuit statum, et ferrum, et aes, et argentum, et aurum; Deus magnus ostendit regi quæ ventura sunt postea.

Matth. c. 11, v. 29: Discite à me quia mitis sum et humilis corde.

Act. c. 8, v. 5 et seq.: Locus autem Scripturæ quem legebat, et sic hic.... In humilitate iudicium ejus sublatum est.... Respondens autem cunctis Philippo dixit: Obsecro te, de quo propheta dicit hoc? de se, an de alio alio? Aperiens autem Philippus os suum et incipiens à Scripturâ istâ, evangelizavit illi Jesum.

2 Cor. c. 15, v. 4: Nam etsi crucifixus est Jesus ex infirmitate, sed vivit ex virtute Dei.

Phil. c. 2, v. 8: Humilavit semetipsum, factus obedientis usque ad mortem.

Hebr. c. 4, v. 15: Non enim habemus pontificem, qui non possit compari infirmitatibus nostris; tentatum autem per omnia pro similitudine absque peccato.

Hebr. c. 5, v. 7 et seq.: Qui in diebus carnis suæ, preces supplicationesque ad eum qui possit illum salvum facere à morte, cum clamore valido ac lacrymis offerens, exauditus est pro sua reverentiâ; et quidem cum esset Filius Dei, didicit ex iis quæ passus est obedientiam.

CAPUT LXXXIV.

JESUS CONTEMPTUS ET OBIO HABITUS.

Psal. 17, v. 18, 41, 44: Eripuit me de inimicis meis fortissimis, et ab his qui oderunt me quoniam confortati sunt super me.... In inimicos meos dedisti mihi dorsum, et odientes me disperdidisti.... Eripies me de contradicentibus populi; constitues me in caput gentium.

Psal. 21, v. 8: Omnes videntes me deriserunt me; locuti sunt labiis, et moverunt caput.

Psal. 34, v. 16, 19: Tentaverunt me, subsannaverunt me subsannatione, fronderunt super me dentibus suis.... Non supergrediant mihi qui adersantur mihi iniquè, qui oderunt me gratis, et avertunt oculos.

Psal. 68, v. 6 et seq.: Multiplicati sunt super capillos capitis mei, qui oderunt me gratis; confortati sunt qui persecuti sunt me inimici mei iniuste; quo non rapui tunc exsolvabam.... Quoniam propter te sustinui opprobrium, operui confusio faciem meam. Extraneus factus sum fratribus meis, et peregrinus filiis matris meæ; quoniam zelus domus tuæ comedit me, et opprobria expraebantium tibi ceciderunt super me, et operui in jejuniio animam meam, et factus est in opprobrium mihi, et posui vestimentum meum cilicium, et factus sum illis in parabolam; adversum me loquebantur qui sedebant in porta, et in me psallebant qui bibebant vinum... Tu scis inapproprium meum et confusionem meam, et reverentiam meam. In conspectu tuo sunt omnes qui tribulant me, inapproprium expectavit cor meum et miseriam: et sustinui qui simul contristaretur, et non fuit; et qui consolaretur, et non invenit.

Psal. 88, v. 42 et seq.: Diriperunt eum omnes transcentes viam; factus est opprobrium vicinis suis; exaltasti dexteram deprimentium eum, laetificasti omnes inimicos ejus.... minorasti dies temporis ejus, perdidisti eum confusione.

Psal. 108, v. 4 et seq.: Deus laudem meam ne tacearis, quia os peccatoris et os dolosi super me apertum est; locuti sunt adversum me lingua dolosa, et sermonibus odii circumdederunt me, et expugnaverunt me gratis. Pro eo ut me diligerent, detrahebant mihi; ego autem

orabam; et posuerunt adorsum me mala pro bonis, e odium pro dilectione mea.

Psal. 117, v. 22: Lapidem quem reproboverunt edificantes, hic factus est in caput anguli.

Psal. 119, v. 7: Cum his qui oderunt pacem eram pacificus; cum loquebar illis, impugnavit me gratis.

Sap. c. 2, v. 19: Contumelia et tormento interrogemus eum, ut sciamus reverentiam ejus, et probemus patientiam illius.

Isa. c. 1, v. 2: Audite, caeli, et auribus percipe, terra, quoniam Dominus locutus est; Filios enutriti, et exaltavi, ipsi autem spreverunt me.

Isa. c. 8, v. 15: Dominum exercituum ipsum sanctificavit; ipse pavor vester, et ipse terror vester. Et erit vobis in sanctificationem, in lapidem autem offensionis et in petram scandali duabus domibus Israel, in laqueum et in ruinam habitantibus Jerusalem; et offendent ea eis plurimi, et cadent, et conterentur, et irruentur, et capientur.

Isa. c. 49, v. 7: Hec dicit Dominus Redemptor Israel, sanctus ejus, ad contemptibilem animam, ad abominatam gentem, et ad servum dominorum.

Isa. c. 55, v. 14: Sicut obstupuerunt super te multi, sic inglorius erit inter viros aspectus ejus, et forma ejus inter filios hominum.

Isa. c. 55, v. 5: Despectum et novissimum virorum, virum dolorum et scientem infirmitatem, et quasi abconditus vultus ejus et despectus, unde nec reputavimus eum.

Isa. c. 65, v. 2: Expandi manus totâ die ad populum incredulum, qui graditur in via non bonâ post cogitationes suas.

Jerem. c. 5, v. 20: Sed quomodo si contemnat mulier amatorem suum, sic contempsit me domus Israel, dicit Dominus.

Jerem. c. 14, v. 8, 9: Expectatio Israel, Saluator ejus in tempore tribulationis, quare quasi colorans futurus es in terra, et quasi viator declinas ad manentem? Quare futurus es velut vir vagus, ut fortis qui non potest salvare?

Jerem. c. 52, v. 55: Et verterunt ad me terga, et non facies, cum docerem eos diluculo, et erudirem, et nollet audire, ut acciperent disciplinam.

Jerem. c. 55, v. 8: Propitius ero cunctis iniquitatis eorum, in quibus deliquerunt mihi, et spreverunt me.

Thren. c. 5, v. 50, 45: Dabit percussenti se maxillam; saturabitur opprobriis... eradicationem et abjectionem posuisti me in medio populorum.

Dan. c. 9, v. 26: Et post hebdomadas septuaginta datus occidetur Christus; et non erit ejus populus, qui eum negaturus est.

Matth. c. 8, v. 54: Et ecce tota civitas exiit obviam Jesu: et viso eo rogabant, ut transiret à finibus eorum.

Matth. c. 9, v. 34: Pharisei autem dicebant: In principe ammoniorum eiecit demones. Et Matth. c. 12, v. 24; Luc. c. 11, v. 15; Joan. c. 7, v. 20; et c. 8, v. 48, 52; et c. 10, v. 20.

Math. c. 15, v. 57: *Et scandalizabantur in eo. Jesus autem dixit eis: Non est propheta sine honore, nisi in patria sua, et in domo sua.* Et Marc. c. 6, v. 5, 4; Luc. c. 4, v. 21; Joan. c. 4, v. 44.

Math. c. 21, v. 42: *Dixit illis Jesus: Nunquam legis in Scripturis: Lapidem quem reproboverunt edificantes, hic factus est in caput anguli.* Et Marc. c. 12, v. 10; Luc. c. 20, v. 17.

Marc. c. 5, v. 21 et seq.: *Et cum audissent sui, eziunt tenere eum; dicebant enim, quoniam in furorem versus est. Et Scribae qui ab Hierosolymis descendebant, dicebant quoniam Beelzebub habet, et quia in principe demoniorum eiecit demonia.*

Marc. c. 5, v. 59, 40: *Et ingressus ait illis: Quid turbamini, et ploratis? puella non est mortua, sed dormit; et irridebant eum.*

Marc. c. 9, v. 11: *Qui respondens ait illis: Elias cum venerit primo, resurget omnia; et quomodo scriptum est in Filium hominis, ut multa patiatur, et contemnatur?*

Luc. c. 16, v. 14: *Audiebant omnia haec Pharisei qui erant avari, et deridebant illum.*

Joan. c. 4, v. 10, 11: *In mundo erat, et mundus per ipsum factus est, et mundus eum non cognovit; in propria venit, et sui eum non receperunt.*

Joan. c. 7, v. 5: *Neque enim fratres ejus credebant in eum. Dixit ergo eis Jesus: Tempus meum nondum adveni; tempus autem vestrum semper est paratum. Non potest mundus odisse vos, me autem odit.*

Joan. c. 7, v. 47 et seq.: *Respondendum ergo eis Pharisei: Numquid et vos seducti estis? numquid ex principibus aliquis credidit in eum, aut ex Phariseis?*

Joan. c. 8, v. 49: *Respondit Jesus: Ego demonium non habeo, sed honorifico Patrem meum; et vos in honoristis me.*

Joan. c. 9, v. 29: *Nos scimus quia Moysi locutus est Deus; hanc autem nescimus unde sit.*

Joan. c. 12, v. 57 et seq.: *Cum autem tanta signa fecisset coram eis, non credebant in eum, ut sermo Isaiae prophetae impleteret, quem dixit: Domine, quis credidit auditui nostro? et brachium Domini cui revelatum est? Propterea non poterat credere, quia iterum dixit Isaia: Excaecavit oculos eorum, et induravit cor eorum, ut non videant oculis, et non intelligant corde, et convertantur, et sanent eos.*

Joan. c. 15, v. 18 et seq.: *Si mundus vos odit, scitote quia me priore vobis odio habuit... Nunc autem et viderunt, et oderunt, et me, et Patrem meum; sed ut adimpleatur sermo, qui in lege eorum scriptus est: Quia odio habuerunt me gratis.*

Acl. c. 4, v. 11: *Hic est lapis, qui reprobus est à vobis edificandus, qui factus est in caput anguli.*

Rom. c. 9, v. 32, 35: *Offenderunt enim in lapide offensivum, sicut scriptum est: Ecce pono in Sion lapidem offensivum et petram scandalum.*

Hebr. c. 12, v. 2: *Aspicientes in auctorem fidei, et consummatorem Jesum, qui propositio tibi gaudium sustinuit crucem, confusione contempta.*

1 Petr. c. 1, v. 11: *De qua salute exquisierunt atque*

scrutati sunt prophetas, qui de futuro in vobis gratia prophetaverunt; scrutantes in quod vel quale tempus significaret in eis Spiritus Christi, praenuntians eas quae in Christo sunt passiones, et posteriores glorias.

1 Petr. c. 2, v. 4: *Ad quem accedentes lapidem vivum, ab hominibus quidem reprobatum, à Deo autem electum et honorificatum, et ipsi tanquam lapides vivi superaedificamini.*

Ex predictis quae hoc capite collegimus, alisque quae subinde proferuntur à nobis, optime intellexerunt Judaei futuros Christi labores, angustias, ignominias, violentam denique mortem, foedum supplicium. Verum cum et supremos ipsi paratos honores, maximam potentiam, regnum adeo ex prophetarum vaticiniis perspectum haberent, huic discrepantiae oraculorum, quibus duo portenduntur Christi adventus, humilis alter et inglorius, splendidus alter et magnificus, optime occurrere se posse sperarunt, si duos Messias futuros comminiscerentur; alterum Iosepho illo prisco, Jacobi et Rachelis filio oriturum, qui Nephemias Uzzielis filius dicendus esset; infelicem hunc et acerrimis devotum ac cruento morti in praelio obiectum adversus impium et monstrosum Armillum; alterum ex Davidis prosapia proditurum, Israeliticum regni vindicem, summam gesturum gloriam, dispersos Israelitarum congregaturum, per quem Messias Iosephi filius ad vitam sit revocandus, postquam Armillum Deus et universum Armilli exercitum igne et sulphure de colo emissis deleverit. Traditur doctrina haec in libro sexto partis secundae Thalmudis, qui est de festo Tabernaculorum, capite quinto: traditur et in Beresith Rabba, et apud R. Davidem Kimchi, Aben Ezraim, R. Makirum in pulvere aromatico, aliosque Rabbinos complures è recentioribus. In quo mirabile est quantus ipsis error illuserit. Praedicitur unicus Messias, duplex adventus; duplicem illi Messiam, unicum adventum expectant. Cujus commentum si quis rationem ab ipsis postulet, vel nullam dabant, vel ineptam. Proferunt verba haec Isaia: c. 52, v. 20: *Beati qui seminatis super omnes opus, immittentes pedem bovis et asini.* Sationem illam interpretantur stipem in egenos collatam, quam qui erogaverit, dignum illum fore aiunt Eliam, et utroque Messiam: ac Eliam quidem notari ditione, immittentes, idcirco quod apud Malachiam scriptum est cap. 4, v. 5: *Ecce ego mitto Eliam prophetam.* Pedem bovis exponunt Messiam Iosepho oriturum, quod de Iosepho dixerit Moses morti proximus: *Quasi primogeniti tauri pulchritudo ejus.* (Dent. c. 53, v. 7.) Asinum verò interpretantur Messiam, Davidis filium, quae praedixit Zacharias futurum pauperem, et asinum hunc. (Zach. cap. 9, v. 9.) Piget has nugas referre, quae exstant tamen in Beresith Rabba; sed utile est sectae hujus spectatam habere recordiam: Puduisset verò recentiores respicere. Itaque patrum suorum auctoritatem sequuntur. At eorum errorem vel hoc ipsum ex Beresith Rabba testimonium coarguit, ubi Messiam Davidis filium, pauperem futurum ex Zacharia vaticinio agnoscunt, Igitur nescire

se fatetur Aben Ezra, utrum Messiam ille indicet Zacharias: cum Saadias Gaon eundem indicari velit, cui Daniel septimo capite, v. 14, potentiam, opes et regnum aeternum spondet. Altera verò Mosis scriptura, quae Iosephum primogenitum tauri comparatur, quamque in Messiam, Iosephi filium, conferunt, adscribitur Messia Davidis filio in Misrach Thellimim. Aiunt Judaei haec de Messia Davidis filio praedixisse Jacobum, Gen. cap. 49, v. 10: *Donec veniat qui mittendus est, et ipse erit expectatio gentium, et ista Psaltem 71, v. 17: Et benedicentur gentium, et ista Psaltem 71, v. 17: Et benedicentur in ipso omnes tribus terrae; omnes gentes magnificabunt eum.* At in libro Thalmudico Sanhedrin eadem testimonia referuntur ad eum Messiam, de quo dixit Isaia c. 53, v. 4: *Verè languores nostros ipse tulit, et dolores nostros ipse portavit.* R. Selomoh Jarchi, in Expositionibus suis ad Gemaram Sanhedrin, et R. Moses Alshech, ad Davidicum Messiam pertinere aiunt quinquagesimum tertium Isaie caput, quod Messiae narrantur dolores, ignominiae et interitum. Quam opinionem aliquot locis retinet R. Isaac Abarbanel. Messiam hic quidem Davidicum iis significari docet, quae habentur apud Isaia, capite undecimo, v. 5, 4: *Non secundum visionem oculorum iudicabit, neque secundum auditum aurium arguet, sed iudicabit in iustitia pauperes.* At liber idem Sanhedrin pernis à Deo affectum iri docet Messiam ab Isaia illic praedictum. Messias Ruthae prognatus, is ipse est qui Davidis nepos fuit; tamen in Ruth Rabhathi legitur, regnum Messiae huic et calamitates vendendi his verbis, quae sunt in capite libri Ruth: *Veni huc, et comede panem, et utinque buccellam tuam in aceto.* Itaque Rabbini quidam, nec infirmi nominis, Messiam unicum, sed bis venturum esse consentiunt.

CAPUT LXXXV.

JESU DISCIPULI CONTENTI, VEXATI ET CONTUMELIOSI AFFECTI.

Psalm. 45, v. 8 et seq.: *Satidisti enim nos de affligentibus nos, et odientes nos confudisti... Nunc autem reputasti et confudisti nos... Avertisti nos retrorsum post inimicos nostros; et qui oderunt nos, diripiebant sibi. Dediti nos tanquam oves escarum, et in gentibus dispersisti nos. Vendidisti populum tuum sine pretio. Posuisti nos opprobrium vicinis nostris, subsannationem et derisum his qui sunt in circulo nostro. Posuisti nos in similitudinem gentibus, commotionem capitis in populo. Totà die veremur tua moa contra me est, et confuso faciei meae cooperuit me, à voce exprobrantis et obloquentis, à facie inimici et persequentis. Haec omnia venerunt super nos, nec oblitui sumus te, et inique non egimus in testamento tuo, et non recessit retrò cor nostrum; et declinasti semitas nostras à via tua. Quoniam humiliasti nos in loco afflictionis, et cooperasti nos umbra mortis... Quoniam propter te mortificamur totà die, estimati sumus sicut oves occisionis... Quoniam humiliata est in pulvere anima nostra, conglutinat est in terra venter noster.*

Psalm. 65, v. 10 et seq.: *Quoniam probasti nos, Deus, igne nos examinasti, sicut examinatur argentum; induxisti nos in laqueum; posuisti tribulationes in dorso*

s. 8. II.

nostro; imposuisti homines super capita nostra; transivimus per ignem et aquam, et educasti nos in refrigerium.

Psalm. 78, v. 4: *Facti sumus opprobrium vicinis nostris, subsannatio et illusio his qui in circulo nostro sunt.*

Psalm. 122, v. 5: *Miserere nostri, Domine, miserere nostri, quia multum repleti sumus desperatione; quia multum repleta est anima nostra, opprobrium abundantibus, et despectio superbis.*

Sap. c. 5, v. 5 et seq.: *Hi sunt quos habuimus attingendo in derisum, et similitudinem improperii. Nos insensati vitam illorum arstimabamus insaniam, et finem illorum sine honore; ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, et inter sanctos sors illorum est.*

Isa. c. 60, v. 14 et seq.: *Et venient ad te curvi filii eorum qui humiliaverunt te, et adorabunt vestigia pedum tuorum omnes qui detrahebant tibi, et vocabunt te civitatem Domini, Sion sancti Israel. Pro eo quod fuisti derelicta, et odio habita, et non erat qui per te transiret, ponam te in superbiis saeculorum.*

Thren. c. 4, v. 19, 20: *Velociores fuerunt persecutores nostri aequis caeli; super montes persecuti sunt nos; in deserto insidiati sunt nobis. Spiritus oris nostri Christus captus est in peccatis nostris.*

Math. c. 5, v. 10 et seq.: *Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum caelorum. Beati estis cum maledixerint vobis, et persecuti vos fuerint, et dixerint omne malum adversum vos mentientes, propter me: gaudete et exultate, quoniam merces vestra copiosa est in caelis; sic enim persecuti sunt Prophetas qui fuerunt ante vos... Ego autem dico vobis: Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos, et orate pro persequentibus et calumniantibus vos, ut sitis filii Patris vestri qui in caelis est. Et Luc. c. 6, v. 22.*

Math. c. 10, v. 21 et seq.: *Tradet autem frater fratrem in mortem, et pater filium; et insurgent filii in parentes, et morte eos afficient, et eritis odio omnibus propter nomen meum. Et Marc. c. 15, v. 12, 15. Luc. c. 21, v. 12, 16, 17.*

Math. c. 23, v. 54: *Idem ego mitto ad vos Prophetas, et sapientes, et scribas, et ex illis occiditis, et crucifigitis, et ex eis flagellabitis in Synagoga vestris, et persequimini de civitate in civitatem. Et Math. c. 10, v. 16. Luc. c. 10, v. 2, et c. 11, v. 29.*

Math. c. 24, v. 9: *Tunc tradent vos in tribulationem, et occident vos; et eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum.*

Joan. c. 15, v. 17 et seq.: *Haec mando vobis, ut diligatis invicem. Si mundus vos odit, scitote quia me priorem vobis odio habuit. Si de mundo fuissetis, mundus, quod suum erat, diligeret; quia vero de mundo non estis sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus. Memento sermonis mei, quem ego dixi vobis: Non est servus major domino suo; si me persecuti sunt, et vos persequentur.*

Joan. c. 16, v. 2: *Abeque Synagoga facient vos, sed*

venit hora ut omnis qui interfecit vos, arbitretur obsequium se prestare Deo.

Joan. c. 17, v. 14: Ego dixi eis sermionem tuum, et mundus eos odio habuit, quia non sunt de mundo, sicut et ego non sum de mundo.

Act. 14, v. 21: Et quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.

Rom. c. 5, v. 5: Gloriamur in tribulationibus, scientes quod tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem.

1 Cor. c. 1, v. 28: Ignobilia mundi et contemptibilia elegit Deus, et ea quae non sunt, ut ea quae sunt destrueret.

1 Cor. c. 4, v. 12, 15: Maledicimur, et benedicimus; persecutionem patimur, et suscinimus; blasphemamur, et obsecramur; tanquam parvamenta hujus mundi facti sumus, omnium perpensa usque adhuc.

2 Cor. c. 1, v. 5 et seq.: Quoniam sicut abundat passiones Christi in nobis, ita et per Christum abundat consolatio nostra. Sive autem tribulamur, pro vestra exhortatione et salute; sive consolamur pro vestra consolatione; sive exhortamur, pro vestra exhortatione et salute, quae operatur tolerantiam carumdem passionum quas patimur; ut spes nostra firma sit pro vobis, scientes quod sicut gaudiis passionum estis, sic eritis et consolationis. Non enim volumus ignorare vos, fratres, de tribulatione nostra, quae facta est in Asia, quoniam supra modum gravati sumus supra virtutem, ita ut tederet nos etiam vivere.

2 Cor. c. 2, v. 4: Nam ex multâ tribulatione et angustia cordis scripsi vobis per multas lacrymas.

2 Cor. c. 4, v. 8 et seq.: In omnibus tribulationem patimur; sed non angustiamur, aperiuntur, sed non desistimus; persecutionem patimur, sed non derelinquimur; deiecitur, sed non perimus; semper mortificationem Jesu in corpore nostro circumferentes, ut et vita Jesu manifestetur in corporibus nostris. Semper enim nos qui vivimus, in mortem tradimus propter Jesum, ut et vita Jesu manifestetur in carne nostra mortali.

2 Cor. c. 6, v. 4 et seq.: Sed in omnibus exhibebimus nosmetipsos, sicut dei ministros, in multâ patientiâ, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis, in plagis, in carceribus, in seditionibus, in laboribus, in vigiliis, in jejuniis.

2 Cor. c. 7, v. 4, 5: Superabundo gaudio in omni tribulatione nostra; nam et cum venissemus in Macedoniam, nullam requiem habuit caro nostra, sed omnem tribulationem passi sumus; foris pugnae, intus timores.

2 Cor. c. 12, v. 10: Propter quod placeo mihi in infirmitatibus meis, in contumeliis, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustiis pro Christo.

1 Thess. c. 2, v. 2 et seq.: Sed ante passi, et contumelias affecti (sicut scitis) in Philippis fiduciam habuimus in Deo nostro, loqui ad vos Evangelium Dei in multâ sollicitudine... Vos enim invitatores facti estis, fratres, Ecclesiarum Dei, quae sunt in Judaea, in Christo Jesu, quia passi estis et vos à contribulibus vestris, sicut et ipsi

à Judaeis, qui et Dominum occiderunt Jesum, et Prophetas, et nos persecuti sunt.

1 Thess. c. 4, v. 4, 7: Nam et cum apud vos essemus, praedicabamus vobis passuros nos tribulationes; sicut et factum est, et scitis... idem consolati sumus, fratres, in vobis, in omni necessitate, et tribulatione nostrâ.

3 Thess. c. 1, v. 4 et seq.: Ita ut et nos ipsi in vobis gloriorumur in Ecclesiis Dei, pro patientiâ vestrâ, et fide, et in omnibus persecutionibus vestris, et tribulationibus quas suscinetis, in exemplum justis iudicis Dei, pro quo et patimini: si tamen justum est apud Deum, retribuere tribulationem iis qui vos tribulant; et vobis qui tribulamini, requiem nobiscum in revelatione Domini Jesu.

2 Tim. c. 3, v. 10 et seq.: Tu autem assensus es meum doctrinam, institutionem, propositum, fidem, longanimitatem, dilectionem, patientiam, persecutiones, passiones, qualia mihi facta sunt Antiochia, Iconiis et Lystris; quales persecutiones sustinui, et ex omnibus eripuit me Dominus. Et omnes qui pite volunt vivere in Christo Jesu, persecutionem partientur.

Hebr. c. 10, v. 32 et seq.: Rememoramini autem primitivos dies, in quibus illuminati magnam certamen sustinistis passionum; in altero quidem opprobriis et tribulationibus, spectaculum facti; in altero autem, socii taliter conversationem effecti. Nam et vincis compassi estis, et rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis.

1 Joan. c. 5, v. 15: Nolite mirari, si odit vos mundus.

Apoc. c. 7, v. 14 et seq.: Hi sunt qui venerunt de tribulatione magnâ, et laverunt stolas suas, et dealbaverunt eas in sanguine Agni... Non esurient, neque sitient amplius, nec cadet super illos sol, neque ullus aestus: quoniam Agnus, qui in medio throni est, regit illos, et deducet eos ad vitae fontis aquarum, et absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum.

CAPUT LXXXVI.

IUSES IGNOTUS.

Psal. 141, v. 5: Considerabam ad dexteram, et videbam; et non erat qui cognosceret me.

Isa. c. 1, v. 5: Cognovit bos possessorem suum, et asinus praesepe domini sui; Israel autem me non cognovit, et populus meus non intellexit.

Isa. c. 45, v. 4, 5: Vocavi te nomine tuo, assimilaui te, et non cognovisti me. Ego Dominus, et non est amplius, extrâ me non est Deus; accinxi te, et non cognovisti me.

Isa. c. 45, v. 15: Verè tu es Deus absconditus, Deus Israel Salvator.

Isa. c. 55, v. 5: Quasi absconditus vultus ejus et de spectus, undè nec reputavimus eum.

Jerem. c. 4, v. 22: Quia stultus populus meus me non cognovit.

Jerem. c. 9, v. 5: De malo ad malum egressi sunt, et me non cognoverunt, dicit Dominus.

Jerem. c. 10, v. 25: Effunde indignationem tuam super gentes, quae non cognoverunt te.

Osc. c. 5, v. 4: Non dabunt cogitationes suas, ut revertantur ad Deum suum, quia spiritus fornicationum in medio eorum, et Dominum non cognoverunt.

Math. c. 11, v. 25: In illo tempore respondens Jesus dixit: Confiteor tibi, Pater, Domine celi ac terrae, quia abscondisti haec à sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis.

Math. c. 17, v. 12: Dico autem vobis, quia Elias jam venit, et non cognoverunt eum, sed fecerunt in eo quaequamque voluerunt: sic et Filius hominis passurus est ab eis.

Math. c. 26, v. 69 et seq.: Petrus verò sedebat foris in atrio, et accessit ad eum una ancilla dicens: Et tu cum Jesu Galilae eras. At ille negavit coram omnibus, dicens: Nescio quid dicis. Exeunte autem illo januam, vidit eum alia ancilla, et ait his qui erant ibi: Et hic erat cum Jesu Nazareno; et iterum negavit eum juramento, quia non novi hominem. Et post pusillum accesserunt qui stabant, et dixerunt Petro: Verè et tu ex illis es, nam et loquela tua manifestum te facit; tunc cepit detestari, et jurare quia non nosset hominem. Et Marc. c. 14, v. 60 et seq. Luc. c. 22, v. 55 et seq. Joan. c. 18, v. 17, 25.

Luc. c. 25, v. 54: Jesus autem dicebat: Pater, dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt.

Joan. c. 1, v. 10, 11: In mundo erat, et mundus eum non cognovit; in propria venit, et sui eum non receperunt.

Joan. c. 9, v. 29: Nos scimus quia Moysi loquens est Deus; hunc autem nescimus undè sit.

Joan. c. 16, v. 2, 5: Venit hora, ut omnis qui interficit vos, arbitretur obsequium se prestare Deo; et hunc faciet vobis, quia non noverunt Patrem, neque me. Act. c. 5, v. 17: Et nunc, fratres, scio quia per ignorantiam fecistis, sicut et principes vestri.

Act. 15, v. 27: Qui enim habitabant Jerusalem, et principes ejus, hunc ignorantes, et voces prophetarum quae per omne sabbatum leguntur, judicantes petierunt, et nullam causam mortis inventientes in eo, petierunt à Pilato ut interficerent eum.

Act. c. 17, v. 22 et seq.: Stans autem Paulus medio arcopagi, ait: Viri Athenienses, per omnia quasi superstitiosiores vos video, praeterea enim et videns simulacra vestra, intui et aram, in qua scriptum erat: Ignoto Deo. Quod ergo ignorantes colitis, hoc ego annuntio vobis.

1 Cor. c. 1, v. 21: Nam quia in Dei sapientiâ non cognovit mundus per sapientiam Deum, placuit Deo per stultitiam predicationis salvos facere credentes.

1 Cor. c. 2, v. 7, 8: Loquimur Dei sapientiam in mysterio, quae abscondita est, quam praedestinavit Deus ante secula in gloriam nostram, quam nemo principum hujus saeculi cognovit: si enim cognovissent, nunquam Dominum gloriae crucifixissent.

2 Cor. c. 5, v. 15 et seq.: Non sicut Moyses ponebat velamen super faciem suam, ut non intenderent filii Israel in faciem ejus quod evacuatur, sed obtusi sunt sensus eorum: usque in hodiernum enim diem idipsum

velamen in lectione veteris Testamenti manet non revelatum (quoniam in Christo evanescatur), sed usque in hodiernum diem, cum legitur Moyses: Velamen positum est super cor eorum; cum autem converteret fuerit ad Dominum, auferetur velamen.

CAPUT LXXXVII.

JESUS PAUPER.

Psal. 50, v. 18: Ego autem mendicium sum et pauper. Et Psal. 69, v. 5.

Psal. 68, v. 50: Ego sum pauper et dolens.

Psal. 87, v. 16: Pauper sum ego, et in laboribus à juventute meâ.

Psal. 108, v. 25: Libera me, quia egenus et pauper ego sum.

Zach. c. 9, v. 9: Exsultat salis, filia Sion; jubilat, filia Jerusalem; ecce rex tuus veniet tibi justus et salvator; ipse pauper et ascendens super asinum, et super pulvum filium asinae.

Math. c. 8, v. 20: Et dicit ei Jesus: Vulpes foveas habent, et volucres caeli nidus; Filius autem hominis non habet ubi caput reclinat. Et Luc. c. 9, 57, 68.

Marc. c. 6, v. 2, 5: Et multi audientes admirabantur in doctrinâ ejus dicentes: Nonne hic est saba, filius Mariae?

2 Cor. c. 8, v. 9: Scitis enim gratiam Domini nostri Jesu Christi, quoniam propter vos egenus factus est, cum esset dives, ut illis inopia vos divites essetis.

CAPUT LXXXVIII.

JESU DISCIPULI PAUPERES ET HUMILES.

1 Reg. c. 2, v. 8: Suscitavit de pulvere egenum, et de stercore elevavit pauperem, ut sedeat cum principibus, et solium gloriae tenent. Et Job. c. 5, v. 11, et c. 42, v. 18 et seq.

Psal. 114, v. 6: Propter miseriam inopum et gemitum pauperum nunc exurgam, dicit Dominus; ponam in salutari, fiducialiter agam in eo. Psal. 117, v. 28: Quoniam tu populum humilem saluum facies, et oculos superbiorum humiliabis.

Psal. 55, v. 19: Juxta est Dominus iis qui tribulato sunt corde, et humiles spiritu salvabit.

Psal. 45, v. 24: Quare faciem tuam avertis, oblivisceris inopiam nostram, et tribulationis nostrae?

Psal. 67, v. 11 et seq.: Parasti in dulcedine tuâ pauperi, Deus. Dominus dabit verbum evangelizantibus, virtute multâ. Rex virtutum dilecti dilecti; et speciei domus dividere spolia.

Psal. 68, v. 35, 51: Viditant pauperes, et latentur; quarete Deum, et virescunt anima vestra; quoniam exaudivit pauperes Dominus, et victos suos non despicit.

Psal. 71, v. 4, 12, 15: Judicabit pauperes populi, et salvos faciet filios pauperum... quia liberabit pauperem à potente, et pauperem cum non erat adiutor; pariet pauperi et inopi, et omnium pauperum salvas faciet.

Psal. 104, v. 17, 18: Qui edificavit Dominus Sion, et videbitur in gloria sua; respiciet in orationem humilium, et non spernit precem eorum.

Psalm. 106, v. 40, 41: *Effusa est contemptio super principes, et errare fecit eos in invidio, et non in viâ; et adiuvit pauperem de inopid, et posuit sicut oves familias.*

Psalm. 112, v. 5 et seq.: *Quis sicut Dominus Deus noster, qui in altis habitat, et humilia respicit in celo et in terrâ? Suscitans à terrâ inopem, et de stercore erigens pauperem, ut collocet eum cum principibus, cum principibus populi sui.*

Eccli. c. 10, v. 18, 21: *Radices gentium superbarum arefecit Deus, et plantavit humiles ex ipsis gentibus... Memoriam superbarum perdidit Deus, et reliquit memoriam humilium sensu. Et Eccli. c. 20, v. 11.*

Isa. c. 28, v. 18, 19: *Et audient in die illâ surdi verba libri, et de tenebris et caligine oculi cæcorum videbunt; et addent nites in Domino lætitiâ, et pauperes homines in sancto Israel exultabunt.*

Isa. c. 41, v. 17, 18: *Egeni et pauperes querant aquas, et non sunt; lingua eorum sicut ariditas: ego Dominus exaudiam eos; Deus Israel non derelinquam eos.*

Isa. c. 49, v. 15: *Laudate, celi; et exsulta, terra; jubilate, montes, laudem; quia consolatus est Dominus populum suum, et pauperum suorum miserabitur.*

Isa. c. 61, v. 10: *Spiritus Domini super me, eod quod unxit me Dominus; ad annuntiandum mansuetis misit me, ut mederer contritis corde, et predicarem captivis indulgentiam, et clausis aperitionem.*

Soph. c. 5, v. 12: *Et derelinquam in medio tui populum pauperem et egenum, et sperabunt in nomine Domini.*

Soph. c. 5, v. 19: *Salvabo claudicantem, et eam qua ejecta fuerat congregabo, et ponam eos in laudem, et in nomen, in omni terra confessionis eorum.*

Math. c. 6, v. 19: *Nolite thesaurizare vobis thesauros in terrâ.*

Math. c. 10, v. 9, 10: *Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis vestris, non peram in stivâ, neque duas tunicas, neque calceamenta, neque virgam; dignus est enim operarius cibo suo. Et Marc. c. 6, v. 8. Luc. c. 9, v. 3; et c. 10, v. 4; et c. 22, v. 35.*

Math. c. 11, v. 5: *Cæci vident, claudi ambulant, leprosi mandantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur.*

Math. c. 18, v. 3, 4: *Et dixit: Amen dico vobis, nisi conversi fueritis, et efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum cælorum. Quicumque ergo humiliter erit sicut parvulus iste, hic est major in regno cælorum.*

Math. c. 19, v. 21: *Ait illi Jesus: Si vis perfectus esse, vade, vende quæ habes, et da pauperibus; et habebis thesaurum in celo; et veni, sequere me. Et Marc. c. 10, v. 21. Luc. c. 12, v. 33; et c. 18, v. 22.*

Math. c. 20, v. 26 et seq.: *Quicumque voluerit inter vos major fieri, sit vester minister: et qui voluerit inter vos primus esse, erit vester servus; sicut Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare. Et Math. c. 25, v. 10 et seq. Luc. c. 14, v. 11; et c. 18, v. 14. Jac. c. 4, v. 6; et 1 Petr. c. 5, v. 5.*

Luc. c. 1, v. 48 et seq.: *Quia respexit humilitatem*

ancillæ suæ; ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes... Deposuit potentes de sede, et exaltavit humiles; esurientes implevit bonis, et divites dimisit inanes.

Luc. c. 4, v. 17 et seq.: *Et traditus est illi liber Isaiæ Prophete. Et ut revocet librum, invenit locum: ubi scriptum erat: Spiritus Domini super me, propter quod unxit me, evangelizare pauperibus misit me... Copiit autem dicere ad illos: Quia hodiè impleta est hæc Scriptura in auribus vestris.*

Luc. c. 6, v. 20 et seq.: *Et ipse elevatis oculis in discipulos suos dicebat: Beati pauperes, quia vestrum est regnum Dei.*

Joan. c. 7, v. 47 et seq.: *Responderunt ergo eis Pharisei: Numquid et vos seducti estis? numquid ego principibus aliquis credidit in eum, aut ex Phariseis? sed turba hæc, quæ non novit legem, maledicti sunt.*

1 Cor. c. 1, v. 26 et seq.: *Videte enim vocationem vestram, fratres, quia non multi sapientes secundum carnem, non multi potentes, non multi nobiles; sed quæ stulta sunt mundi, elegit Deus, ut confundat fortis; et ignobilia mundi et contemptibilia elegit Deus, et ea quæ non sunt, ut ea quæ sunt destrueret, ut non gloriaretur omnis caro in conspectu ejus.*

1 Cor. c. 4, v. 10 et seq.: *Nos stulti propter Christum, vos autem prudentes in Christo; nos infirmi, vos autem fortes; vos nobiles, nos autem ignobiles. Usque in hæc horam et esurimus, et sitimus, et nudus sumus, et colaphis cedimus et instabiles sumus, et laboramus operantes manibus nostris.*

2 Cor. c. 6, v. 4 et seq.: *Sed in omnibus exhibemus nosmetipsos, sicut Dei ministros, in multâ patientiâ, in tribulationibus; per gloriam, et ignobilitatem; per infamiam, et bonam famam... sicut egentes, multos autem locupletantes; tanquam nihil habentes, et omnia possidentes.*

Isa. c. 2, v. 3: *Audite, fratres mei dilectissimi: Nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo, divites in fide, et hæredes regni, quod reponis? Deus diligentibus se?*

CAPUT LXXXIX.

JESUS SERVUS.

Isa. c. 42, v. 1: *Ecce servus meus, suscipiam eum; electus meus, complacuit sibi in illo anima mea.*

Isa. c. 45, v. 10: *Vos testes mei, dicit Dominus, et servus meus quem elegi.*

Isa. c. 45, v. 24: *Veruntamen servitæ me facti in peccatis tuis, præbui tibi laborem in iniquitatibus tuis.*

Isa. c. 49, v. 3, 6: *Et nunc dicit Dominus, formans me ex utero servum sibi, ut reducam Jacob ad eum, et Israel non congregabitur; et glorificatus sum in oculis Domini, et Deus meus factus est fortitudo mea. Et dixit: Parum est ut sis mihi servus ad suscitandas tribus Jacob, et facies Israel convertendas. Ecce dedi te in lucem gentium, ut sis salus mea usque ad extremum terræ.*

Isa. c. 50, v. 10: *Quis ex vobis timens Dominum, audiens vocem serri sui?*

Isa. c. 52, v. 15: *Ecce intelliget servus meus, exaltabitur, et elevabitur, et sublimis erit valde.*

Isa. c. 55, v. 11: *In scientiâ suâ justificabit ipse justus servus meus multos, et iniquitates eorum ipse portabit.*

Ezech. c. 34, v. 25, 24: *Et suscitabo super eas pastorem unum qui pascet eas, serum meum David; ipse pascet eos, et ipse erit eis in pastorem. Ego autem Dominus ero eis in Deum, et servus meus David princeps in medio eorum, et ego Dominus locutus sum. Et Ezech. c. 37, v. 24, 25.*

Zach. c. 5, v. 8: *Ecce enim ego adduceam serum meum Orientem.*

Math. c. 20, v. 27, 28: *Qui voluerit inter vos primus esse, erit vester servus; sicut Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare. Et Marc. c. 10, v. 45.*

Luc. c. 22, v. 27: *Ego autem in medio vestrum sum, sicut qui ministrat.*

Joan. c. 15, v. 12 et seq.: *Postquam ergo lavit pedes eorum, et accepit vestimenta sua, cum recubissset iterum, dixit eis: Scitis quid fecerim vobis? Vos vocatis me, Magister et Domine; et bene dicitis, sum etenim. Si ergo ego lavi pedes vestros, Dominus et Magister, et vos debetis alter alterius lavare pedes. Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, ita et vos faciatis.*

Phil. c. 2, v. 5 et seq.: *Hoc enim sentite in vobis, quod et in Christo Jesu, qui cum in formâ Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinanivit formam serri accipiens.*

CAPUT XC.

JESU LABORES ET ANGSTIÆ.

Psalm. 59, v. 5: *Expectans expectavi Dominum, et intendit mihi: et exaudivit preces meas, et eduxit me de lacu miserie, et de luto fecit.*

Isa. c. 55, v. 8, 11: *De angustia et de judicio sublati est... Pro eo quod laboravit anima ejus, videbit et saturabitur.*

Luc. c. 49, v. 41: *Et ut appropinquavit, videns civitatem fleuit super illam.*

Joan. c. 4, v. 6: *Jesus ergo fatigatus ex itinere, sedebat sic supra fontem.*

Hebr. c. 5, v. 7: *Qui in diebus carnis suæ, preces supplicationeque ad eum qui possit illum salvum facere à morte, cum clamore valido et lacrymis offerens, exauditus est pro suâ reverentiâ.*

CAPUT XCI.

JESUS MANSUETUS ET MISERICORS.

Isa. c. 42, v. 1 et seq.: *Ecce servus meus, suscipiam eum; electus meus, complacuit sibi in illo anima mea; dedi spiritum meum super eum, iudicium gentibus proferet. Non clamabit neque accipiet personam, nec audietur vox ejus foris: callamum quassatum non conteret, et limam fumigans non exstinguet, in veritate educet iudicium; non erit tristis, neque turbulens, donec ponat in terrâ iudicium.*

Isa. c. 50, v. 5: *Dominus Deus aperuit mihi aurem; ego autem non contradico, retrorsum non abii.*

Isa. c. 55, v. 7 et seq.: *Oblatus est quia ipse voluit,*

et non aperuit os suum; sicut ovis ad occisionem ducatur, et quasi agnus coram tondente se obtuscescit, et non aperit os suum... Et dabit impio pro sepultura, et divitem pro morte suâ, eod quod iniquitatem non fecerit, neque dolus fuerit in ore ejus... et ipse peccata multorum tulit, et pro transgressoribus rogavit.

Jerem. c. 11, v. 9: *Et ego quasi agnus mansuetus: qui portatur ad victimam.*

Math. c. 9, v. 15: *Euntes autem discite quid est: Misericordiam volo et non sacrificium. Et Math. c. 12, v. 7.*

Math. c. 9, v. 56: *Videns autem turbas, miserus est eis. Et Marc. c. 6, v. 34.*

Math. c. 11, v. 29, 30: *Tollite jugum meum super vos, et discite à me quia mitis sum et humilis corde, et invenietis requiem animabus vestris; jugum enim meum suave est, et onus meum leve.*

Math. c. 12, v. 15 et seq.: *Jesus autem sciens recessit invid, et secuti sunt eum multi, et curavit eos omnes; et præcepit eis ne manifestum eam facerent. Ut adimpleret quod dictum est per Isaiam prophetam dicentem: Ecce puer meus quem elegi; dilectus meus, in quo bene complacuit animæ meæ. Nonam spiritum meum super eum, et iudicium gentibus nuntiabit. Non contendet, neque clamabit, neque audiet aliquis in plebis vocem ejus; arundinem quassatum non confringet, et limam fumigans non exstinguet, donec eiciat ad victoriam iudicium; et in nomine ejus gentes sperabunt.*

Math. c. 14, v. 14: *Et extens vidit turbam multam, et miserus est eis.*

Math. c. 15, v. 52: *Jesus autem convocatis discipulis suis, dixit: Miserere turbe. Et Marc. c. 8, v. 1, 2. Math. c. 20, v. 54: Miserus autem eorum Jesus, tetigit oculos eorum.*

Math. c. 26, v. 62, 65: *Et surgens princeps Sacerdotum ait illi: Nihil respondes ad ea quæ isti adversum te testificantur? Jesus autem tacebat. Et Math. c. 27, v. 12 et seq.*

Marc. c. 1, v. 41: *Jesus autem miserus ejus, extendit manum suam.*

Luc. c. 7, v. 15: *Quam cum vidisset Dominus, misericordiam motus super eum, dixit illi: Noli flere.*

2 Cor. c. 10, v. 1: *Ipse autem ego Paulus obsecro vos pro mansuetudinem et modestiam Christi.*

Hebr. c. 2, v. 17: *Unde debuit per omnia fratribus similari, ut misericors fieret, et fidelis Pontifex ad Deum, ut repropitiaret delicta populi.*

2 Petr. c. 2, v. 25: *Qui cum malediceretur, non maledicebat, cum patere, non comminabatur; tradebat autem iudicanti se injuste.*

CAPUT XCII.

JESUS OBEDIENS.

Psalm. 59, v. 9: *In capite libri scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam: Deus meus, volui, et legem tuam in medio cordis mei.*

Isa. c. 50, v. 5: *Dominus Deus aperuit mihi aurem; ego autem non contradico.*

Luc. c. 2, v. 51: *Et descendit cum eis, et venit Nazareth, et erat subditus illis.*

Phil. c. 2, v. 8: *Humiliavit semetipsum, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis.*

CAPUT XXIII.

JESUS AGNUS, PASCHA, OVIS.

Exod. c. 12, v. 45 et seq.: *Dirigite Dominus ad Moysen et Aaron: Haec est religio Pharae... In una domo comedetur, nec offerretis de carnis ejus foras, nec os illius confringetis.* Et Num. c. 9, v. 9 et seq.

Isa. c. 16, v. 1: *Emitte agnum tuum, dominatorem terrae, de petra deseriit ad montem filii Sion.*

Isa. c. 53, v. 7: *Sicut ovis ad occisionem ducetur, et quasi agnus coram tonante se obtutescet, et non aperiet os suum.*

Jerem. c. 11, v. 19: *Et ego quasi agnus mansuetus, qui portatur ad victimam.*

Joan. c. 1, 29 et seq.: *Alter die vidit Joannes Jesum venientem ad se, et ait: Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi... Altera die iterum stabat Joannes, et ex discipulis ejus duo, et respiciens Jesum ambulantiem dicit: Ecce Agnus Dei.*

Joan. c. 19, v. 31 et seq.: *Judaei ergo (quoniam Paraceve erat), ut non remaneret in cruce corpora subtraherent (erat enim magnus dies ille sabbati), rogarunt Pilatum ut frangerentur eorum crura, et tollerentur. Venerunt ergo milites; et primi quidem frugerunt crura et alterius qui crucifixus est cum eo. Ad Jesum autem cum venissent, ad viderent eum jam mortuum, non frugerunt ejus crura... Facta sunt enim haec, ut Scriptura impletur: Os non comminatus est eo.*

Act. c. 8, v. 27 et seq.: *Et ecce vir Aethiops... legens Isaiam Prophetam... Locus autem Scripturae quem legebat, erat hic... Tanquam ovis ad occisionem ductus, et sicut agnus coram tonante se, sine voce, sic non aperuit os suum... Apertis autem Philippus os suum, et incipiens a Scriptura ista, evangelizavit illi Jesum.*

1 Cor. c. 5, v. 7: *Etenim Pascha nostrum immolatus est Christus.*

1 Petr. c. 1, v. 18, 19: *Scientes quod non corruptibilibus auro vel argento redempti estis de vanis vestrae conversatione patrum traditionibus, sed pretioso sanguine quasi Agni immaculati Christi, et incontaminati.*

Apoc. c. 2, v. 6 et seq.: *Et vidi, et ecce in medio throni, et quatuor animalium, et in medio seniorum, Agnum stantem tanquam occisum... Et cum aperuisset librum, quatuor animalia, et viginti quatuor seniores ceciderunt coram Agno. Et saepissime in reliqua Apocalypsi.*

Comparisonem infra instituemus, Jesum Christum inter et paschalem agnum. Aliqua nunc afferenda sunt agni naturam generatim sumptam spectantia, quibus Jesu similia est. Velut patientia et mansuetudo, quae in Christo quante fuerit docet hic Parallelismus, agnina carne vescimur, alimur, et vitam toleramus;

suam carnem edere jubet nos Christus apud Joannem, cap. 6, v. 54; qui secis faxit, vitam non habiturum pronuntiat; carnem quippe vere cibum esse. Agnina lana induimur; induimus et Christum, quicumque in Christo baptismum susceperimus, ut docerit Paulus in Epistola ad Galatas, cap. 3, v. 27, qui et Romanos ad induendum Jesum Christum hortatur (Rom. c. 15, v. 14). Sacrificium jure, quo ex Mosis praescripto homini agni duo quotidie mactabantur, alter matutinis horis, alter vespertinis, imago fuit, non cruenti solum sacrificii, quo postquam Christus unam pro peccatis obtulit hostiam, in sempiternum sedet in dextera Dei, qua cruentam unam oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos, sed jugis hujus etiam et inruenti sacrificii, quo ad placandum propitiandumque Deum, Christum quotidie sacerdotes ad altaria offerunt.

CAPUT XXIV.

JESUS LEO.

Gen. c. 49, v. 9: *Caelus leonis Juda; ad praedam, filii mi, ascendisti; requiescens accubisti ut leo, et quasi leona; quis suscitabit eum?*

Apoc. c. 5, v. 5: *Et unus de senioribus dixit mihi: Ne fletis, ecce vicit leo de tribu Juda, radix David, aperit librum, et solvere septem signacula ejus.*

CAPUT XXV.

JESUS PRINCEPS.

Isa. c. 9, v. 6: *Parvulus enim natus est nobis, et filius datus est nobis; et factus est principatus super humerum ejus, et vocabitur nomen ejus Admirabilis, Consiliarius, Deus fortis, Pater futuri saeculi, Princeps pacis.*

Jerem. c. 50, v. 21: *Et erit dux ejus eo, et princeps de medio ejus producat, et applicabo eum, et decedet ad me.*

Ezech. c. 34, v. 25, 24: *Et suscitabo super eas pastorem unum, qui pascet eas, servum meum David; ipse pascet eas, et ipse erit eis in pastorem. Ego autem Dominus ero eis in Deum, et servus meus David in medio eorum. Ego Dominus locutus sum.*

Act. c. 5, v. 30, 31: *Deus patrum nostrorum suscitavit Jesum, quem vos interemistis, suspendentes in ligno. Hunc Principem et Salvatorem Deus exaltavit dextera sua.*

Col. c. 1, v. 17 et seq.: *Et ipse est ante omnes et omnia in ipso constant. Et ipse est caput corporis Ecclesiae, qui est principium, primogenitus esse mortuus, ut sit in omnibus ipse primatum tenens.*

Col. c. 2, v. 11: *Et estis in illo repleti, qui est caput omnis principatus et potestatis.*

Apoc. c. 1, v. 4, 5: *Gratiavobis et pax à Jesu Christo, qui est testis fidelis, primogenitus mortuorum et princeps regum terrae.*

CAPUT XXVI.

JESUS DOMINUS ET REX AETERNUS.

Gen. c. 49, v. 10: *Non auferetur sceptrum de Juda, et dux de femore ejus, donec veniat qui mittendus est, et ipse erit expectatio gentium.*

1 Reg. c. 2, v. 10: *Dominus judicabit fines terrae, et*

dabit imperium Regi suo, et sublimabit cornu Christi sui. 2 Reg. c. 7, v. 12, 15: *Suscitabo semen tuum post te, quod egredietur de utero tuo, et firmabo regnum ejus. Ipse edificavit domum nomini meo, et stabilivit thronum regni ejus usque in sempiternum.*

Psalm. 2, v. 5 et seq.: *Ego autem constitutus sum rex ab eo super Sion montem sanctum ejus, praedicans praecipuum ejus. Dominus dixit ad me: Filius meus es tu, ego hodie genui te. Postula à me, et dabo tibi gentes hereditatem tuam, et possessionem tuam terminos terrae. Reges eos in virga ferrea.*

Psalm. 21, v. 29: *Quoniam Domini est regnum, et ipse dominabitur gentium.*

Psalm. 25, v. 7 et seq.: *Attollite portas, principes, vestras, et elevamini, portae aeternales, et introibit rex gloriae. Quis est iste rex gloriae? Dominus fortis et potens, Dominus potens in praefico. Attollite portas, principes, vestras, et elevamini, portae aeternales, et introibit rex gloriae. Quis est iste rex gloriae? Dominus virtutum, ipse est rex gloriae.*

Psalm. 44, v. 5, 7: *Specie tua et pulchritudine tua, intende prosperè, prodece et regna... Sedes tua, Deus, in saeculum saeculi; virga directionis, virga regni tui.*

Psalm. 46, v. 1 et seq.: *Omnes gentes, plaudite manibus; jubilate Deo in voce exultationis; quoniam Dominus excelsus, terribilis, rex magnus super omnem terram... Psallite Deo nostro, psallite regi nostro, psallite; quoniam rex omnis terrae Deus, psallite sapienter: regnabit Deus super gentes.*

Psalm. 71, v. 1 et seq.: *Deus judicium tuum regi da, et judicium tuum filio regis... et dominabitur à mari usque ad mare, et à flumine usque ad terminos orbis terrarum. Coram illo procedent Aethiopes, et iniuncti ejus terram lingent. Reges Tharsis et insulae munera offerent; reges Arabum et Saba dona adducent; et adorabunt eum omnes reges terrae; omnes gentes servient ei.*

Psalm. 75, v. 12: *Deus autem rex noster ante saecula; operatus est saltem in medio terrae.*

Psalm. 88, v. 28 et seq.: *Et ego primogenitum ponam illum excelsum praer regibus terrae: In aeternum servabo illi misericordiam meam, et testamentum meum fidele ipsi; et ponam in saeculum saeculi semen ejus, et thronum ejus sicut dies caeli... Semel juravi in sancto meo, si David mentiar; semen ejus aeternum manebit. Et thronus ejus sicut sol in conspectu meo, et sicut luna perfecta in aeternum, et testis in caelo fidelis.*

Psalm. 109, v. 1 et seq.: *Dixit Dominus Domino meo: Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos, scabellum pedum tuorum. Virgam virtutis tuae emitte Dominus ex Sion, dominare in medio inimicorum tuorum.*

Isa. c. 9, v. 6, 7: *Parvulus enim natus est nobis, et filius datus est nobis; et factus est principatus super humerum ejus, et vocabitur nomen ejus, Admirabilis, Consiliarius, Deus fortis, Pater futuri saeculi, Princeps pacis. Multiplicabitur ejus imperium, et pacis non erit finis; super solum David; et super regnum ejus sedebit, ut confirmet illud, et corroboret in iudicio et iusticia, amodo et usque in sempiternum.*

Isa. c. 41, v. 1, 4, 10: *Et egredietur virga de radice*

Jesse, et flos de radice ejus rescedet... judicabit in justitia pauperes, et arripet in dignitate pro mansuetis terrae, et percussit terram virga oris sui... In die illa radice Jesse, qui stas in signum populorum, ipsum gentes dispredebunt.

Isa. c. 16, v. 1: *Emitte Agnum, Domine, dominatorem terrae.*

Isa. c. 52, v. 1: *Ecce in justitia regnabit rex.*

Isa. c. 40, v. 10: *Ecce Dominus vester; ecce Dominus Deus in fortitudine veniet, et brachium ejus dominabitur.*

Isa. c. 49, v. 7 et seq.: *Haec dicit Dominus redemptor Israel, sanctus ejus, ad contemptibilem animum, ad abominatam gentem, ad servum dominorum; reges videbant, et consurgunt principes, et adorabant propter Dominum, quia fidelis est, et sanctum Israel qui elegit te... Haec dicit Dominus Deus: Ecce leovo ad gentes manum meam, et ad populos exultabo signum meum; et afferet filios tuos in ulnis, et filias tuas super humeros portabunt. Et erunt reges nutritii tui, et regine nutrices tuae; vultus in terram demisso adorabunt te, et pulverem pedum tuorum lingent.*

Isa. c. 52, v. 7: *Quam pulchri super montes pedes annuntiantis et praedicantis pacem, annuntiantis bonum, praedicantis salutem, dicentis Sion: Regnabit Deus tuus!*

Jerem. c. 25, v. 5 et seq.: *Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et suscitabo David germen justum, et regnabit rex, et sapiens erit, et faciet iudicium, et iustitiam in terra. In diebus illis salveturur Juda, et Israel habitabit confidenter; et hoc est nomen quod vocabatur cum, Dominus justus noster. Et Jerem. c. 33, v. 15, 16.*

Jerem. c. 50, v. 8, 9: *Et erit in die illa, ait Dominus exercituum, conteram jugum ejus de collo tuo, et vincula ejus dirumpam, et non dominabuntur ei amplius alieni, sed servient Domino Deo suo, et David regi suo, quem suscitabo eis.*

Jerem. c. 50, v. 21: *Et erit dux ejus eo; et princeps de medio ejus producat, et applicabo eum, et accedet ad me.*

Jerem. c. 55, v. 17 et seq.: *Quia haec dicit Dominus: Non interibit de David vir, qui sedeat super thronum domus Israel... Haec dicit Dominus: Si irritum potest fieri pactum meum cum die, et pactum meum cum nocte, ut non sis dies et nox in tempore suo; et pactum meum irritum esse poterit cum David servo meo, ut non sit ex eo filius, qui regnet in throno ejus.*

Ezech. c. 37, v. 22 et seq.: *Et faciam eos in gentem unam in terra in montibus Israel, et rex unus erit omnibus imperans... et servus meus David rex super eos, et pastor unus erit omnium eorum.*

Isa. c. 2, v. 44: *In diebus autem regnorum illorum suscitabit Deus caeli regnum quod in aeternum non dissipabitur, et regnum ejus alteri populo non tradetur; comminet autem et consuetet universa regna haec, et ipsam stabit in aeternum.*

Isa. c. 9, v. 15 et seq.: *Aspiciamus ergo in visione nocens, et ecce cum nubibus caeli quasi Filius hominis veniet, et usque ad Antiquum dierum pereunt, et in conspectu ejus obtulerunt eum; et dedit ei*